

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ÇOCUKLARIN HER TÜRLÜ ŞİDDET, İHMAL VE İSTİSMARDAN KORUNARAK AKIL, RUH VE BEDEN
SAĞLIKLARININ GELİŞİMİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/1806, 1813, 1827, 1828, 1829, 1830)

TUTANAK DERGİSİ

8'inci Toplantı
19 Şubat 2025 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cengiz Aydoğdu'nun, Komisyonun bir aylık ek çalışma süresi talebinin kabul edildiğine, Komisyonun bugünkü gündemine ve Adalet Bakanlığının çocukların her türlü şiddet, ihmal ve istismardan korunmasındaki rolüne ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Cengiz Aydoğdu'nun, Komisyon üyelerinden kurulu bir grubun izleyici olarak katılmak istedikleri mahkemelerle ilgili Adalet Bakanlığına yazılan yazıya Bakanlığın verdiği cevaba ve Komisyon üyelerinin konuşmalarındaki bu davalarla ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Cengiz Aydoğdu'nun, İstanbul Milletvekili Suat Özçağdaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı Meral Gökkaya'nın, teşkilat şeması, mevzuat ve kurumsal altyapı, çocuk adaleti alanında yürütülen çalışmalar, Adalet Bakanlığı politika belgelerinde çocuk adaleti, çocuk adaleti alanında yapılması planlanan çalışmalar ve istatistiki veriler hakkında sunumu

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Suat Özçağdaş'ın, geçtiğimiz hafta Komisyon Başkanlığına verdikleri dilekçeye ilişkin açıklaması

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ÇOCUKLARIN HER TÜRLÜ ŞİDDET, İHMAL VE İSTİSMARDAN KORUNARAK AKIL, RUH VE BEDEN
SAĞLIKLARININ GELİŞİMİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/1806, 1813, 1827, 1828, 1829, 1830)

-----0-----

8'inci Toplantı
19 Şubat 2025 Çarşamba

-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Çocukların Her Türlü Şiddet, İhmal ve İstismardan Korunarak Akıl, Ruh ve Beden Sağlıklarının Gelişimi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 15.06'da açıldı.

Komisyon Başkanı Cengiz Aydoğdu,

Komisyunun bir aylık ek çalışma süresi talebinin kabul edildiğine, Komisyunun bugünkü gündemine ve Adalet Bakanlığının çocukların her türlü şiddet, ihmal ve istismardan korunmasındaki rolüne,

Komasyon üyelerinden kurulu bir grubun izleyici olarak katılmak istedikleri mahkemelerle ilgili Adalet Bakanlığına yazılan yazıya Bakanlığın verdiği cevaba ve Komasyon üyelerinin konuşmalarındaki bu davalarla ilgili ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Suat Özçağdaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,
İlişkin açıklama yaptı.

Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı Meral Gökkaya tarafından, teşkilat şeması, mevzuat ve kurumsal altyapı, çocuk adaleti alanında yürütülen çalışmalar, Adalet Bakanlığı politika belgelerinde çocuk adaleti, çocuk adaleti alanında yapılması planlanan çalışmalar ve istatistiki veriler hakkında sunum yapıldı.

İstanbul Milletvekili Suat Özçağdaş, geçtiğimiz hafta Komasyon Başkanlığına verdikleri dilekçeye ilişkin açıklama yaptı.

Komasyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, toplantıya saat 17.17'de son verildi.

19 Şubat 2025 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.06

BAŞKAN: Cengiz AYDOĞDU (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Radiye Sezer KATIRCIOĞLU (Kocaeli)

SÖZCÜ: Nazım ELMAS (Giresun)

KÂTİP: Pelin YILIK (Çankırı)

----- 0 -----

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Çok Değerli Komasyon üyelerimiz, kıymetli milletvekillerimiz, konuklarımız, değerli katılımcılar, kıymetli basın mensupları, görevli arkadaşlarımız, çağrılı uzman arkadaşlarımız; hepinize hoş geldiniz diyorum.

Toplantı yetersayımız vardır, toplantımıza açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komasyon Başkanı Cengiz Aydoğdu'nun, Komasyonun bir aylık ek çalışma süresi talebinin kabul edildiğine, Komasyonun bugünkü gündemine ve Adalet Bakanlığının çocukların her türlü şiddet, ihmal ve istismardan korunmasındaki rolüne ilişkin açıklaması

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Komasyonumuzun 8'inci Toplantısını yapacağız bugün. Geçtiğimiz toplantıda bir aylık süre uzatımı kararı alınıp Genel Kurul gündemine sunulmasını kararlaştırmıştık Komasyon olarak. Bu kararlaştırıldı, 20 Mart 2025 tarihine kadar Komasyonumuz çalışmalarını tamamlayacak bir aylık ek süreyle beraber.

Bugün Adalet Bakanlığımızı dinleyeceğiz. Adalet Bakanlığı bizim için önemli, konumuz için de önemli. Çocukların her türlü istismardan, ihmalden korunması için gerekli tedbirler ve bu tedbirlerin hayata geçirilmesinde karşılaşılan sorunlarla ilgili bir Türkiye Büyük Millet Meclisi bakış açısı yapıyoruz. Hep söylüyoruz: Türkiye Büyük Millet Meclisinin, parlamentoların, hükûmet etme tekniğinin milletin sağduyusuyla denetimi gibi bir fonksiyonu vardır. Bugün Adalet Bakanlığında sanki bu tanım tam hayata geçecek çünkü Adalet Bakanlığı çocuklarımızla ilgili sorun çıktıktan sonra devreye giren bir teşkilatımız. Elbette önleyici tedbirler, yasal mevzuat çerçeve konusunda da görevleri var ama hepimiz çok iyi biliyoruz, bir toplumun herhangi bir sorunla karşılaşma, sorunu algılama, idrak etme ve sorunu çözme tarzı toplumların birbirinden en çok farklılaştıkları yerlerdir. "Bir araya gelme sanatı" dediğimiz devlet kurmanın da esasen mahareti, işin sırrı oradadır, sorunlarımızı nasıl çözdüğümüz; Adalet Bakanlığımızı bu açıdan dinleyeceğiz. Çocuklarımızın Adalet Bakanlığının gündemine hiç gelmemesi temennimiz. O açıdan tabii ki Adalet Bakanlığı bizim için çok önemli ama Adalet Bakanlığının fonksiyonu, görevi, vazifesi, yetkileri sorun çıktıktan sonra devreye girdiği için temennimiz, hiç sorun çıkmaması, Adalet Bakanlığımızda çocuklarımızın hiç muhatap olmaması. Ama hayat, her türlü olumsuzluklar, olumluluklar iç içe.

Bugün kıymetli arkadaşlarımızı dinleyeceğiz. Adalet Bakanlığımız öncelikle, daha önce de kendilerine istişare ettiğimiz gibi, sorun alanları ve çözüm yolları ve uygulamadaki önemli başlıkları bize arz edecekler. Daha sonra, o tekniğin "sağduyuyla denetimi" dediğimiz kısım gündeme gelecek; milletvekillerimizin soruları ve cevaplar...

Tam burada, basın mensuplarımıza, görsel basın mensuplarımıza çok teşekkür ediyoruz.

Hepinize çok teşekkür ediyoruz arkadaşlar.
Gündemimize geçmek için müsaadelerini istiyoruz.
Evet, öncelikle kendinizi, görevinizi, kurumunuzu, temsiliyetinizi tanıtarak başlıyorsunuz.
Buyurun efendim.
(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)
BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Buyurun efendim.

III.- SUNUMLAR

1.- Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı Meral Gökkaya'nın, teşkilat şeması, mevzuat ve kurumsal altyapı, çocuk adaleti alanında yürütülen çalışmalar, Adalet Bakanlığı politika belgelerinde çocuk adaleti, çocuk adaleti alanında yapılması planlanan çalışmalar ve istatistiki veriler hakkında sunumu

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA -
Sayın Başkanım, tekrar teşekkür ediyorum.

Sunumu bana verilen süre içerisinde toparlamaya çalışacağım.

Öncelikle sunum planımı arz etmek istiyorum. Sunumumuzda teşkilat şeması, mevzuat ve kurumsal altyapı, çocuk adaleti alanında yürütülen çalışmalar, Adalet Bakanlığı politika belgelerinde çocuk adaleti, çocuk adaleti alanında yapılması planlanan çalışmalar ve istatistiki verilere yer vereceğim.

Teşkilat şeması, kısaca, Sayın Bakanımızın Başkanlığında, 4 Bakan Yardımcımız, ilgili kurumlar ve ilgili genel müdürlükler tarafından yapılıyor. Mevzuat Genel Müdürlüğümüzden Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünden yine Bilgi İşlem Genel Müdürlüğüne, Strateji Daire Başkanlığına kadar birçok birim, burada gördüğünüz bütün birimlerin çocuk adaleti anlamında da çeşitli görevleri var kendi görev alanları kapsamında.

Mevzuatta, hem Anayasa'mız hem uluslararası taraf olduğumuz önemli uluslararası sözleşmeler ve yasal mevzuatımız yer alıyor. Bunlardan başlıcaları, Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Lanzarote Sözleşmesi, Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi, yine Medeni Kanun, Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, İnfaz Kanunu gibi önemli; Çocuk Koruma Kanunu ve ikincil mevzuat dediğimiz mevzuatımız çocuk alanında birçok düzenleme getiriyor.

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme çocuğu, daha erken yaşta ergin olma durumu hariç 18 yaşına kadar herkesi çocuk kabul ediyor. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'muz ise daha erken yaşta ergin olsa bile 18 yaşını doldurmamış herkesi çocuk kabul ediyor, arada bu şekilde bir ayırım var.

Yine, Çocuk Koruma Kanunu'muz "korunmaya ihtiyacı olan çocuk" ve "suça sürüklenen çocuk" ayrımı yapmış. Mağdur çocuğu ve korunmaya ihtiyacı olan diğer çocukları "korunma ihtiyacı olan çocuk" başlığı altında toparlamış; soruşturma ve kovuşturmaya konu olan çocuğu da "suça sürüklenen çocuk" olarak tanımlamış. Bu tanımın sebebi de toplumun çocuğu koruyamaması nedeniyle suça sürüklenen çocuk olduğunu kabul etmesi kanun koyucunun çünkü burada şüpheli ya da sanık sıfatı verilmemiş çocuğa. Aslında çocuk hepimizin korumasına ihtiyaç duyan, hepimizin en değerli varlığı.

Adli süreçte çocuk -biraz önce siz de açılış konuşmalarında söylediniz- çeşitli şekillerde karşımıza çıkıyor ama genellikle sonuç olarak ortaya çıkıyor yani toplumda, işte eğitimde, işte sosyal hayatta birçok şekilde çocuklarla ilgili gerekli koruma mekanizmaları çalışmadığında adli süreçte çocuklar bizim karşımıza çıkıyor veyahut da hukuki bir kısım davalarda da çocuklar karşımıza çıkıyorlar.

Başlıca, bizim için suça sürüklenen çocuk ve mağdur çocuk var. Mağdur olmamakla birlikte ihmal ve istismara uğrama ihtimali olduğu için de korunma ihtiyacı olan çocuk olarak karşımıza çıkabiliyor. Yine, hukuk davalarında, boşanma davalarında velayete ve vesayete konu çocuk olarak çıkıyor.

Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki işlemlerinde de yine kişisel ilişki ya da çocuk teslimine konu olması hasebiyle karşımıza çıkıyor.

Adli süreçte soruşturma bizde nasıl başlıyor? Sizin de bildiğiniz gibi, Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre herhangi bir suç ihbarı konusunda Cumhuriyet başsavcılıklarına gelen bilgi üzerine soruşturma işlemlerine savcımız adli kolluk eliyle başlıyor. Bu aşamada yeterli şüpheyi elde ettiği takdirde kamu davası açıyor, yeterli şüphe elde edemediği takdirde de kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veriyor.

Peki, adli süreç de Çocuk Koruma Kanunu'nda nasıl düzenlenmiş? Ceza Muhakemesi Kanunu'ndan ayrılan bir kısım hükümler yine Çocuk Koruma Kanunu'nda düzenlenmiş, bunun dışında uyulması gereken ilkeler düzenlenmiş. Bu ilkeler düzenlenirken de yine Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme esas alınmış. Burada çocuğun yaşamı, gelişme, korunma, kendisiyle ilgili kararlara kendisinin ve ailesinin katılma hakkı gibi eşitlik, etkili, adil yargılanma gibi birçok hakkı düzenlenmiş, kanunumuz da bunlara yer vermiş.

Çocuk Koruma Kanunu'nda 5 tedbire yer verilmiş. Bunlar da bildiğiniz gibi eğitim, sağlık, bakım, danışmanlık ve barınma tedbirleri. Herhangi bir çocuğun korunmaya ihtiyacı olduğuna dair bir bulgu elde edildiğinde, tüm kurumların Aile Bakanlığının ilgili birimlerine ihbarda bulunma yükümlülüğü var. İlgili il müdürlüğü vasıtasıyla veya

bizde soruşturma ve kovuşturma ya da herhangi bir davaya konu olan bir çocukla ilgili de bir tedbir alınması gerektiğini biz adli merciler olarak fark ettiğimizde çocuk mahkemelerinden, çocuk mahkemesi yoksa da aile mahkemelerinden bu kanunda sayılan 5 tedbirin alınması için talepte bulunuyor, yine, üç ayda bir de eğer tedbir kararı verildiyse bu takiplerini ilgili uzmanlarımız vasıtasıyla yapıyoruz.

Çocuğun dinlenmesinde de özel bir hüküm getirmiş Ceza Muhakemesi Kanunu'muz, diyor ki: "Mağdur çocuk tanık sıfatıyla dinlenirken ses ve görüntüleri kayda alınır." Bunda aslında kanun koyucunun muradı çocuğun bir kez dinlenmesi. Yine CMK 236'ncı maddede de benzer şekilde çocuğun mağdur olduğu suç kapsamında bir kez dinlenmesi, bunun kayda alınması, yargılama aşamasında tekrar ihtiyaç duyulduğunda da bu kayıtların kullanılması konusunda görevler vermiş adli mercilere.

Bunun dışında, hem suça sürüklenen çocuk hem de mağdur çocuk için vekili ya da müdafî bulunmaması hâlinde de barodan avukat görevlendirilmesi zorunlu kılınmış, bunlara da etkin şekilde uyuluyor yargılamalar sırasında.

Bundan başka, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 236'ncı maddesi, sizin de gayet iyi bildiğiniz gibi, Sayın Meclisimizin takdirleriyle özel bir dinleme usulü getirmiş çocuklar hakkında. Özellikle cinsel suç mağduru çocukların, yine tanık çocukların, ilk defa suç işleyen, suça sürüklenen çocukların duruşmada dinlenmesi gerekiyorsa ya da soruşturma aşamasında, bu çocukları biz, bu iş için özel olarak oluşturulan, yine Sağlık Bakanlığına bağlı çocuk izlem merkezlerinde ve Adalet Bakanlığına bağlı adli destek, adli görüşme odalarında dinliyoruz. Burada belli bir usul belirliyoruz; her ikisinde de çocuk, hâkim ve savcıyla doğrudan muhatap olmuyor ve uzmanlar vasıtasıyla dinleniyor ve görüntüler de -birazdan size aktaracağım- duruşma salonuna ya da savcılığın izlediği gözlem odasına aktarılıyor, sorulması gereken sorular -aydınlatılması için adli olayın- uzmanlar vasıtasıyla çocuğun yaşına, gelişimine, psikososyal durumuna uygun şekilde çocuğa yöneltilip ifade işlemleri de gerçekleştiriliyor. Çocuğun bu şekilde adli görüşme odasında ya da ÇİM'de dinlenmesi nitelikli cinsel istismar suçunda zorunlu, diğer hâllerde hâkim, savcının takdirine göre psikolojisinin bozulma ihtimali olan şüpheli ya da sanıkla yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuklar açısından uygulanıyor.

Yine, Türk Ceza Kanunu'muzda çocuğa karşı işlenen ya da suçun konusu doğrudan çocuk olan bazı suçlar var, çocuğun cinsel istismarı, reşit olmayanla cinsel ilişkiden tutun, insan ticaretine kadar. Eğer burada suç mağduru doğrudan çocuksa kanun koyucu bunu nitelikli hâl olarak kabul etmiş ve cezalarda artırım nedeni olarak belirlemiş, buna da biz sunumumuzda yer verdik. Birçok suç var, uyuşturucu ve uyarıcı madde imal ve ticaretinden müstehcenlik ve fuhuş suçuna kadar, dilencilik suçuna kadar birçok suç bu şekilde düzenlenmiş.

Benim de hâlihazırda Başkanlığını yaptığım Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığında çocuğa özel birçok hizmet sunuluyor. Bununla ilgili de kısaca size bilgi vermek istiyorum. Başkanlığımız 10 Haziran 2020 tarihli 63 sayılı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle kuruldu ve bu Başkanlık içerisinde de 2 Eylül 2022 tarihli Sayın Bakanımızın oluruyla Kadın Hizmetleri Daire Başkanlığı, Çocuk Hizmetleri Daire Başkanlığı ve Adli Destek ve Yardım Hizmetleri Daire Başkanlığı kuruldu. Başkanlığımız özel olarak kadın, çocuk, yaşlı, engelli, suç mağduru, tanık gibi birçok kişiye hizmet sunuyor; bilgilendirme, yönlendirme, yine hukuk ve ceza davalarında bilgilendirme ve psikososyal destek sunma gibi birçok hizmetleri yerine getiriyor. Çocuk Hizmetleri Daire Başkanlığımız suça sürüklenen, mağdur ya da tanık sıfatıyla adli süreci dâhil olan tüm çocuklarla ilgili psikososyal müdahale programları oluşturuyor ve bunların uygulanmasını sağlıyor, takip ediyor. Yine, adli sürece dâhil olan çocukların bilgilendirilmesine yönelik çalışmalar yapıyor, onların adli yardımdan yararlanmasına yönelik çalışmalar yapıyor. Bunun dışında da son olarak, sayın Meclisimizin bize verdiği çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair işlemleri yerine getiriyor.

Burada Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüklerinin bir kısım görsellerine yer verdik biraz zihninizde canlanması açısından. Burada sağ taraftaki görsel Anadolu Adliyesine ait, İstanbul Anadolu Adliyesine, soldaki de Bolu Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüğüne ait. Bu müdürlükler hâlihazırda ilk defa 2019 yılında kuruldu, 7 pilot ille kurulumla başladık, şu anda 172 adliyede müdürlüğümüz bulunuyor. Bu müdürlüklerde de psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacı uzmanlarımız görev yapıyorlar. Görevli personele ilişkin sayısal veriler de bu tabloda yer alıyor. Hâlihazırda 1.586 uzmanımız var; müdür, müdür yardımcılarımız dâhil hepsi uzman kökenli burada görev alan arkadaşların. Bunun dışında, tabii, diğer işlemlerle ilgili de 300'ü aşkın kâtibimiz müdürlüklerde, UYAP aşamalarında destek oluyorlar. Müdürlükler içerisinde de 6 tane büromuz var. Bu bürolarda bilgilendirme, yönlendirme hizmeti sunuluyor, kırılgan grupların tespiti ve onların psikososyal olarak desteklenmesi hizmeti sunuluyor. Ceza yargılamalarında özellikle tanık, suça sürüklenen ya da mağdur çocukların kaygı düzeyi yüksekse duruşma öncesinde bilgilendirilmesi, yine mağdur çocuklar ile tanık çocukların yanında bulunularak ifadeye eşlik edilmesi gibi süreçler yerine getiriliyor. Hukuk yargılamasında da aile mahkemeleri başta olmak üzere sosyal inceleme raporlarının hazırlanması, yine bu çocukların ifadesi sırasında onlara psikososyal destek sağlanması, duruşma öncesinde duruşmaya hazırlanması gibi ya da adli görüşme odasında ifadelerin alınması gibi işlemlerde bu arkadaşlarımız görev alıyorlar. Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki işlemlerinde de işlemlerimiz uzmanlar vasıtasıyla yerine getiriliyor. Bu büroda da tarafların talebi üzerine işlemler ve iletişim başlatılıyor.

Adli görüşme odalarımızın görseline de burada yer verdik; bekleme, görüşme ve gözlem odası şeklinde 3 odadan oluşuyor adli görüşme odalarımız. Bekleme odasında kişiler ifadeye başlamadan önce burada çocukla konuşuyor, çocuk sonraki süreç hakkında bilgilendiriliyor, ondan ne beklendiğiyle ilgili bilgilendiriliyor, aslında ortama uyum sağlaması ve biraz sonra alınacak ifadeyi daha kolaylıkla vermesi, bu işlemin çocuğu da örselemeden yapılması sağlanmaya çalışılıyor. Görüşme odasında sadece uzmanımız ve çocuk odada oluyor. Yine, burada "SEGBİS" dediğimiz bir sistem var, Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi. Burada kameralarla çocuğun ifadesi kaydediliyor, duruşma salonuna veya savcı eğer ekip dinleyecekse, naip hâkimse gözlem odasına yansıtılıyor, ifade alma işlemleri sırasında hâkimin ya da savcının sorduğu sorular kulaklık vasıtasıyla uzmana iletiliyor, uzman da bunu karşıdaki çocuğun anlayabileceği şekilde soruyor. Görüşme sırasında aldığı bilgiler de zaten mahkeme ya da savcılık dosyalarına kaydedilmiş oluyor. Adli görüşme odalarımız ilk defa 2017 yılında kuruldu, yine 7 pilot ilde başladı. Hâlihazırda 81 ilde 165 adliyede 174 AGO'muz var, büyük adliyelerde birden fazla adli görüşme odasıyla hizmet sunuyoruz hizmetin etkinliğini sağlamak amacıyla.

Çocuk izlem merkezi ile adli görüşme odalarının farklarına değinmek istiyorum. Biliyorsunuz, çocuk izlem merkezlerinde nitelikli cinsel istismar suçlarında doğrudan burada ifadelerinin alınması gerekli. Burası, çocuk izlem merkezleri Sağlık Bakanlığına bağlı, 70 ilde 74 tane -bildiğim kadarıyla- hâlihazırda çocuk izlem merkezi var. Burada çocuğun adli muayenesi de gerçekleştiriliyor, istismar nitelikli olduğu için bulguların aynı merkezde, tek seferde hem ifade hem muayene işlemlerinin gerçekleştirilmesi sağlanıyor. Adli görüşme odalarında muayene tarafı yok bizde, biz sadece ifade sürecinde kayda alma ve ifadenin uzman eşliğinde alınması şeklinde işlem gerçekleştiriyoruz.

Yine, adli görüşme odalarının ne şekilde kullanılacağına dair bir genelgemiz var. Burada da hangi suçlarda, hangi çocuklar hakkında bunların kullanılması gerektiği, çocukların ne şekilde örselenmeden ifadelerin alınacağına dair hâkim ve savcıların dikkatine sunduğumuz bazı hususlar var. Benzer şekilde, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suç soruşturmaları genelgemizde de cinsel soruşturmalarda hangi adımlar atılacak, deliller kaybolmadan nasıl toplanacak, ifade usulüne nasıl başvurulacak, adli kolluk ne şekilde yönlendirilecek, tarafların iddiaları ne şekilde karşılanacak... Bazen kimlik tespitinin olmadığı olaylar oluyor, istismar olayı oluyor ama kimin yaptığı bilinmiyor mağdur tarafından veyahut da olay oluyor, bir ay sonra işlem ya da ihbar bize ulaşıyor, o aşamada da ifade bazen tek delil olabiliyor. O nedenle, ifadenin doğru şekilde alınması, ne şekilde soru sorulacağı gibi birçok husus da bu genelgede yer alıyor. Bütün adli mercilerimize ve ilgili kurumlara da bu genelgelerimizi ilettik.

Yine, çocuk, aile içi şiddetin mağduru veya tanığı olarak da bizim karşımıza çıkıyor. Yine, aile içi şiddet genelgemizde de 154/2 sayılı Genelge'mizde de çocuklarla ilgili alınması gereken tedbirlerin neler olduğunu, ne şekilde hareket edileceğini biz burada belirtmiş olduk. Her üç genelgede de yine, cinsel suç ve aile içi şiddet genelgesinde, özel ihtisaslaşmış soruşturma büroları kurulmasını, buralarda belirli cumhuriyet savcılarının görevlendirilmesini de istedik. Hâlihazırda birçok yerde her büronun gerek kadın şiddet bürosunun gerek cinsel suç bürosunun gerek de çocuk bürosunun yaygınlaştığını görebiliyoruz. Biraz sonra rakamlarıyla da size arz edeceğim.

Yine, belirli suçlarda da 63 sayılı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamemizde de işte, kasten öldürme, bu suça teşebbüs, neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama, cinsel saldırı, cinsel istismar gibi bazı suçlarda failin ceza infaz kurumlarından tahliye edilmesi durumunda mağdurun olduğu yerdeki kolluk birimine bildirim yapılması zorunlu kılındı. Biz bununla ilgili de hem Jandarma hem Emniyetle birlikte Bilgi İşlem Genel Müdürlüğümüz tarafından entegrasyonu gerçekleştirdik, anlık olarak veri paylaşımında bulunuyoruz. Kolluk birimleri de mağdurla görüşüyor, risk değerlendirmesini yapıp Aile ve Sosyal Hizmetlerle birlikte gerekli tedbirlerin alınmasını sağlıyorlar.

Burada bahsetmek istediğim bir diğer husus çocuk adalet merkezleri. Çocuk adalet merkezleri bizim yeni bir uygulamamız sayılır. Bu merkezler hâlihazırda üç yerde var, yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalarımızı sürdürüyoruz; yeni adliye planlarımıza, çocuk adalet merkezlerine koyuyoruz. Şu anda 46 ilde çocuk mahkemesi var. Çocuk mahkemesi olan yerde bu adliyeleri ayırmak için çalışıyoruz çünkü burada yargılamaları hem soruşturma hem de kovuşturma boyutuyla ayırabilecek durumdayız. Bu merkezlerde amaç tek bir merkezde çocukların yetişkinlerden ayrı bir adliyede hizmet almasını sağlamak. Tabii, burada yine bizim Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüğümüz, işte, adli görüşme odalarımız yer alıyor. Burada çocuklar hakkında sosyal inceleme raporları hazırlanıyor. Bu çocuk adalet merkezlerinde çocuk mahkemeleri ve cumhuriyet başsavcılığının soruşturma bürolarının dışında ve bizim müdürlüğümüzün dışında işte baronun çocuk komisyonu temsilcileri, sosyal hizmetlerin görevlileri, kolluğun çocuk büroları, yine üniversitelerin hukuk ve psikososyal eğitim veren bölümlerinin hukuk kliniği uygulamaları için yerler ayrılıyor ve bütüncül bir hizmet sunulması sağlanıyor. Burada toplantı salonlarımız, çocuğa özgü tasarlanmış duruşma salonlarımız var; burada da görsel de gösteriyoruz. Burada aslında bir danışma gibi burada hem Aile, Sosyal Hizmetlerin personeli oturuyor hem avukat oturuyor hem suça sürüklenen çocuk oturuyor, bazen mağdur çocuk oturuyor. Burada çocuklarla ilgili hem mağdur çocuk için hem suça sürüklenen çocuk için hangi tedbirlerin alınması gerektiği gerekli sosyal incelemeler de yapılarak birlikte kararlaştırılıyor. Böylece çocukların suçtan korunması için -hem mağdur olarak hem de suça sürüklenme anlamında- gerekli tedbirler el birliğiyle alınıyor.

Sayın Bakanımızın teşrifleriyle biz çocuk adalet merkezlerimizin de açılışlarını yaptık. Erzurum'da Dünya Çocuk Hakları Günü'nde 2021 yılında açmıştık, Bursa'da 15 Ocakta, yine Eskişehir'de de son olarak 8 Ekim 2024 tarihinde açtık, hâlihazırda 5-6 ilde daha hazırlıklarımız devam ediyor.

Bundan başka, tabii, Çocuk Koruma Kanunu'muz sadece tedbirleri getirmede, ihtisaslaşmayı da getirmiş oldu. Çocuk mahkemeleri ve çocuk ağır ceza mahkemelerinin kuruluşuna ilişkin yasal altyapıyı oluşturmuş oldu. Hâlihazırda çocuk mahkemesi sayımız 85'e, çocuk ağır ceza mahkemesi sayımız da 15'e ulaşmış durumda. Bundan başka, tabii, bu mahkemelerin olmadığı yerde çocuklara özel bir yargılama yapılması ya da dikkat edilmesi için biz Hakimler ve Savcılar Kurulumuzdan da bir karar alınmasını sağladık 25 Kasım 2021 tarihinde. Bu tarihten itibaren çocuk ya da çocuk ağır ceza mahkemesi olmayan yerlerde belirli, sadece bir yerde belirli bir mahkemenin, asliye ceza ya da ağır cezanın çocuk mahkemesi, çocuk ağır ceza mahkemesi sıfatıyla yargılama yapması için oralar görevli mahkeme olarak belirlendi, böylece, aslında hâlihazırda tüm Türkiye'de belli bir adliyede bir mahkeme o işe bakıyor yani çocuk yargılamalarına bakıyor suça sürüklenen çocuklar açısından.

Bundan başka, tabii, cumhuriyet başsavcılığının çocuk bürolarından biraz önce de bahsettim. Bu bürolarımız hâlihazırda 142 yere ulaştı. Biz bu bürolarda belirli cumhuriyet savcılarının da görevlendirilmesini sağlamış olduk. Böylece ihtisaslaşmayı, çocuk suçluluğuna özel önem verilmesini, onlara özel bir yaklaşım geliştirilmesini, çocuklar hakkında alınan tedbirlerin etkin şekilde takibini de sağlamış olduk. Genel soruşturmada bu işlemlerin yapılması çok zor, büyük adliyelerde çok fazla savcı olduğu için burada belirli bir büro ve savcılık mekanizması kurulduğu zaman burada etkin tedbirler alınması, ilgili kurumlarla daha sıkı iş birliği yapılması da sağlanmış oluyor. Yine, il ve ilçelerde Aile Bakanlığının koordinasyonunda olan koordinasyon kurulları var, oralarda da bu savcılarımız temsil ediyorlar adliyeyi ve bu şekilde de daha iyi iş birliği için çalışmalarını yürütmüş oluyorlar.

Bundan başka, hizmet haritalandırma çalışmamız var. Bu çalışmada bize mağdur, tanık ya da suça sürüklenen çocuk olarak gelen ama desteğe ihtiyacı olduğunu tespit ettiğimiz çocuklarla ilgili biz adli süreçte yapabileceğimiz desteğin neler olduğunu belirliyoruz, gerekli tedbirlerin alınmasını sağlıyoruz, ilgili kurumlarda da bizim irtibat noktalarımız var, mesela sağlık tedbiri alması gerekiyor çocuğun, eğitim tedbiri alması gerekiyor, oralara da yönlendirmesini sağlıyoruz.

Mükerrer suçluluğun önlenmesiyle ilgili de bir çalışma grubumuz var. Burada da 11 pilot ilde bu çalışmayı yürütüyoruz etkin bir şekilde. Burada da esnaf ve sanatkârlar odasından İş ve İşçi Bulma Kurumuna kadar birçok kurumun iş birliği hâlinde yürüttüğü bir çalışma. Mesela, bir suça sürüklenen çocuk, basit bir suça karışmış - arkadaşıyla basit bir kavga, belki hakaret, belki tehdit, veyahut da basit bir yaralama gibi- bu çocukların biz sosyal incelemesini yapıyoruz, mahkemelerden gerekli tedbirleri alıyoruz. Bu çocukların eğitime devam etmesi gerekiyorsa eğitim tedbiri, danışmanlık alması gerekiyorsa danışmanlık tedbiri, yine bir eğitim kurumuna, meslek edindirme kursuna yerleşmesi gerekiyorsa da bu tedbirlerin alınıp buralara yerleştirilmesini sağlıyoruz. İlgili kurumlarla da bu tedbirlerin ne şekilde yerine getirildiğini takip ediyoruz.

Yine, çocuklarla ilgili dosyaların hızlıca istinaf aşamasından ve Yargıtay aşamasından geçmesi için de biz bir önceliklendirme formu hazırladık, UYAP'ta etkin hâle getirdik. Önceden zaman aşımına yakın dosyalar veya tutuklu dosyalar ya da daha önce Yargıtay ya da istinaf incelemesinden geçmiş dosyalar öncelikle alınırken hâlihazırda çocuklarla ilgili dosyaların da öncelikle alınması için bir çalışmaydı bu; bunu da etkin hâle getirdik, her yerde uygulanıyor.

Bundan başka, adli görüşme odalarında ifadelerin ne şekilde alınacağı... Mesela, bir çocuk geldi suç mağduru olarak bize, cinsel istismar mağduru, basit cinsel istismar, diyelim ki ÇİM'e gitmemiş, bize gelmiş. Böyle bir çocukla nasıl konuşulur, ona burası nasıl tanıtılır, onun orada olduğu, hangi sebeple orada olduğu, ondan ne beklendiği, biraz sonra ne yaşayacağı, bu süreçte işte ne şekilde davranılacağı ya da çocukla ifade alma sürecinde çocuk tıkandığı noktada çocuğa hangi sorular sorulacak, mesela, zamanla ilgili algısı gelişmemiş bir çocuğa nasıl davranılacak, zekâ geriliği, gelişim geriliği olan çocukla nasıl iletişim kurulacak, yaş gruplarına göre bunlara yer verdik. Bundan başka tabii, adli görüşme nasıl sonlandırılacak, çocukla nasıl vedalaşılacak gibi birçok usul ve esasa ilişkin hususlara yer verdik. Geçen yıl 750 uzmanınıza eğitimini verdik, bu yıl da 600 uzmana daha bu kılavuzumuzun eğitimini vereceğiz. Yine, bununla ilgili bu sene süpervizyon eğitimleri de gerçekleştireceğiz.

Bundan başka, çocukları konu alan bir kısım kaynaklarımıza da burada yer veriyoruz. Son olarak, Çocuk Adalet Merkezi uygulamasını tanıttığımız bir kılavuzumuz var, yine çocuk tesliminin ne şekilde yerine getirileceği, işlemlerde hangi tutanakların tutulacağı, taraflarla ne şekilde iletişim kurulacağı vesaire de bu uygulama rehberimizde yer alıyor. Tanığa yaklaşım ve mağdura yaklaşımda da her çocuk, suça sürüklenen mağdur ya da tanık çocuğa göre nasıl yaklaşılacak, nasıl bilgilendirilecek, hâkim, savcı bunu nasıl yapacak, personel nasıl yapacak, uzman nasıl yapacak, kolluk nasıl yapacak, bununla ilgili birçok ayrıntılı bilgilere yer verdik, ilgili kurumlarla da paylaştık, internet sitemizde de açık olarak ulaşılabilir durumda.

Son olarak bize verilen görevlerden biri de çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulması işlemleri. 30 Kasım 2021 tarihinde, bildiğiniz gibi, sayın Meclisimiz bu görevi bize verdi. Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüğü olan yerlerde bu müdürlüklerimiz 172 yerde var, müdürlük olmayan yerde de 592 adli çevremiz var şu

anda, diğer yerlerde de aile mahkemeleriyle ilgili işlere bakan hukuk mahkemeleri yazı işleri müdürlüklerimizi görevlendirdik. 8 Mayıs 2023 tarihi itibarıyla kanun koyucunun bize verdiği bir buçuk yıl içerisinde tüm Türkiye'de bu hizmeti yaygınlaştırdık, diğer kurumlarımızın da çok ciddi desteklerini aldık, valilikler ve kaymakamlıkların, belediyelerin çok büyük desteğini aldık. Burada, şu anda 593 adli çevrede 822 çocuk görüşme merkezimiz aktif olarak kurulmuş durumda. Burada da yıllara göre kurulum oranları, sayıları var. Hangi kurumun ne kadar çocuk görüşme merkezi tahsis ettiği de bu grafikte yer alıyor. En büyük desteği Millî Eğitim Bakanlığından aldık, işlemlerin çoğunu da hafta sonu gerçekleştirdiğimiz için Millî Eğitime bağlı okullarda, kreşlerde, anaokullarında hem fiziksel olarak çok kısa sürede bu işe başlamamıza da çok büyük katkısı oldu. Yine, Aile Bakanlığının, belediyelerimizin de çok büyük desteklerini gördük. Hazine ve Maliye Bakanlığına kadar bize yer tahsis etti kurumlarımız, hepsi çok sağ olsun, bu işi el birliğiyle yapmamızda destek oldular.

Hâlihazırda 40.569 dosyamız var çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki anlamında. 2025 yılında açılan dosya sayımız 2.118. Çocuklar 18 yaşına gelene kadar eğer taraflar istiyorlarsa biz on beş günde bir, biliyorsunuz, mahkeme kararlarında kişisel ilişki işlemlerini burada gerçekleştiriyoruz. Bundan başka, işlem sayımız 432 bini geçmiş durumda. Bu işlemlerde görev alan personel de bağlı oldukları kurumlara göre bu grafikte gösteriliyor. Biz, 172 yerde olmamıza rağmen büyük yerlerde var olduğumuz için, hâlihazırda ağır ceza merkezlerinde ve il merkezlerinde bulunduğumuz için yüzde 53'ünü biz yapıyoruz işlemlerin yani hâlihazırda biz yapmışız bugüne kadar, kurulduğu günden beri. Şu anda da en büyük desteği yine Millî Eğitim ve Aile Bakanlığından alıyoruz, Sağlık Bakanlığında da bizim uzmanlarımız gibi uzmanlar var, Millî Eğitimin öğretmenleri ve rehber öğretmenleri de uzmanların olmadığı yerlerde bize destek olabiliyorlar. Örnek çocuk görüşme merkezlerimizden bir ikisini göstermek istiyorum. Burası Kahramanmaraş deprem bölgesi, depreme rağmen biz deprem olduktan sonra da yaygınlaşmaya devam ettik hatta birkaç ay sonra tamamlamış olduk, birçok yerde el birliğiyle bu işi hayata geçirmeyi başardık. Burada da Batman'dan bir örnek görüyorsunuz. Yine, çocuklarla ilgili olarak gerek hâkim, savcılara gerek uzmanlara gerek dış kurum personeline birçok eğitim ve farkındalık çalışması da yaptık. Sayın Bakanımız da bu çalışmaları teşrif ettiler. Hem çocuk teslimiyle ilgili hem çocuk hukukuyla ilgili, bunların uygulanmasıyla ilgili birçok çalıştay ve eğitim verdik, 5 bini aşkın personele eğitim verdik, bunların 600'den fazlası dış kurum uzmanı olmak üzere yani bu iş bize verildiğinden beri biz eğitim modülümüzü oluşturduk, gerek yüz yüze gerek çevrim içi birçok eğitim verdik. Hâlihazırda da güncelleme eğitimlerini gerçekleştirmeye devam ediyoruz.

Yine, akademi de Cumhurbaşkanlığı Uzaktan Eğitim Kapısı'nda da dış kurum personeline, hâkim ve savcıya, adaya, yine vatandaşa yönelik de bizim internet sitemizde eğitim ve bilgilendirme videoları hazırladık. Onlar da hâlihazırda ulaşılabilir durumda, tüm kurumlara açık. Değişik üniversitelere yaptığımız eğitimler var, kaymakam adaylarından tutun da yine çocuk izlem merkezlerinde görevli uzmanlara kadar. Şu anda biz buradayken bugün, işte, iki ile dört arasında Sağlık Bakanlığı uzmanlarına UYAP eğitimi veriyoruz ki ifadeler sağlıklı bir şekilde UYAP'a aktarılsın, veri alışverişi sistem üzerinden gerçekleştirilsin.

Adalet Bakanlığı politika belgelerinde çocuk ne şekilde yer alıyor? Bizim başlıca iki belgemiz var şu anda güncel olarak yürürlükte olan; Yargı Reformu Strateji Belgemiz ve Stratejik Planımız. İnsan hakları eylem planımız da hazırlanıyor. Bu iki belgede de daha önceki İYEP'le de birlikte çocukla ilgili atılması gereken birçok adıma yer verildi. Yargı Reformu Strateji Belgemizde çocuklarla ilgili artık bu dönemde yapmak istediğimiz şey bu, Mevzuat Genel Müdürlüğümüzün ya da diğer ilgili birimlerimizin görüş ve değerlendirmeleriyle birlikte Sayın Meclisimizin tabii ki takdirinde. Çocuklarla ilgili koruyucu ve önleyici mekanizmayı daha iyi bir hâle getirmek istiyoruz, gerek verilen tedbirlerin etkinliğinin sağlanması gerek alınması gereken başka tedbirler varsa bunların tespit edilmesi. Yine çocuklarla ilgili olarak 15 yaşından küçük olup ilk defa suç işleyen çocukların herhangi bir soruşturma ya da kovuşturma dosyasına kaydedilmeden adli süreç dışarısına çıkarılıp takip edilmesiyle ilgili sistemler geliştirmek istiyoruz. Birden fazla kez suça sürüklenen çocuklarla ilgili olarak da özel rehabilitasyon tedbirleri geliştirmeyi amaçlıyoruz. Stratejik Planda da benzer şekilde çocuk bürolarının yaygınlaştırılması, savcıların belirlenmesi, uzmanlaşmasının sağlanması, çocuk mahkemesi ve çocuk ağır ceza mahkemelerinin daha da yaygınlaştırılması, çocuk adalet merkezlerinin yaygınlaştırılması gibi birçok hedefe yer verildi.

Biz, Avrupa Konseyi ve UNICEF'le birlikte de bir projeye başlayacağız, mayıs ayında başlamasını planlıyoruz, "diversion" dediğimiz çocuklara yönelik onarıcı ve koruyucu yaklaşım geliştirilmesini amaçlıyoruz. Bu proje de üç yıl sürecek. Burada da diğer ülke uygulamaları incelenmek suretiyle uluslararası konferans yapacağız nisan ayı içerisinde. Türkiye'ye bunu nasıl entegre edebiliriz? Suça sürüklenen çocukları suçtan nasıl uzaklaştırabiliriz? Çocuklarla ilgili tedbirleri daha etkin ne şekilde uygulayabiliriz? İlgili kurumlarla iş birliği hâlinde bu faaliyetleri yürütmeyi amaçlıyoruz.

Bundan başka, çocuklar için görevlendirilen müdafî ve vekillerin özel olarak eğitim almış kişilerden oluşturulmasıyla ilgili Barolar Birliğiyle çalışmalarımız var. Çocuk görüşme merkezlerinin daha iyi standartlara sahip olmasıyla ilgili çalışmalarımız var. Yine, elektronik sistemlerin daha iyi şekilde kullanılmasıyla ilgili çalışmalarımız var. Çocuk izlem merkezlerinin tüm illere yaygınlaştırılması hatta ağır ceza merkezlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik

çalışmalarımız var Sağlık Bakanlığıyla birlikte. Suça sürüklenen çocuklara özgü kısa süreli hapis cezasının seçenek yaptırımların belirlenmesiyle ilgili de çalışmalarımız var.

Bir kısım istatistiklere de yer verdik, bunları da kısaca özetleyerek sunumumu tamamlamayı planlıyorum. Tedbir türlerine göre bakım, barınma, danışmanlık, eğitim ve sağlık tedbirleri 2020'den itibaren rakamsal olarak bu tabloda yer alıyor. Mesela, en çok danışmanlık tedbiri verilmiş her beş yılda da. En son 20.443 danışmanlık tedbiri verilmiş 2024 yılında. Yine tedbir verilen çocuk sayısı burada görünüyor. 2024 yılında 51.386'ya ulaşmış tedbir verilip takip edilen çocuk sayısı. Çocuklara ilişkin TÜİK ve Adalet Bakanlığı verilerine burada yer veriyoruz. Herhangi bir sebeple kolluğa gelen çocuk verisi yüzde 10,7 azalmış 2023 yılında 2022 yılına göre. Burada tanık, suça sürüklenen ve mağdur çocuk, tüm çocuklar için yapılan bir hesaplama bu. Yine, cinsel suçlarla ilgili Adalet Bakanlığı adli istatistik verilerine göre de yüzde 4 oranında bir azalma görüyoruz. 2023 yılı adalet istatistiklerine göre de cumhuriyet başsavcılıklarında soruşturma evresine konu olan çocuk sayımız 171 bin ve açılan dosya sayısı da 188 bin civarında görünüyor. Tüm soruşturma dosyaları içerisinde yer alan dosyalarda yani yetişkinlerle birlikte oranlarına baktığımızda da yıldan yıla azalma olduğunu görüyoruz; 2015'te 4,9'ken tüm dosyalar içerisindeki çocuk dosyası sayısı 2023 yılında 3,4'e düşmüş durumda. Mahkemelerin karar türlerine göre de çocuklarla ilgili dosya rakamlarını burada gösteriyoruz kız çocuk ve erkek çocuk olarak. 2024 yılında örneğin mahkûm olan çocuk sayımız burada 63.712; kız çocuk sayımız da 4.386 görünüyor; toplam karar verilen çocuk sayımız da 211.946 olmuş 2024 yılında. Yine, burada mahkûmiyet türleri, işte, ferî kararlar, hapis ve adli para ve tedbir gibi karar türlerine yer vermişiz. Burada da hapis cezası verilen çocuk sayısı 2024 yılında 43.128 olmuş. Burada cumhuriyet başsavcılıklarında suça sürüklenen çocuklara ilişkin veriler ve kamu davasının açılmasının ertelenmesine dair verilen karar sayısı var. Biraz önce söylediğim aslında koruyucu, onarıcı yaklaşımların bir türü bu. 2023 yılına göre 2024 yılında önemli bir artış olduğunu görüyoruz. Bu karar türünde de 7.763 tane karar verilmiş. Ceza mahkemelerine göre suça sürüklenen çocukların sayısını da, daha doğrusu yargılandıkları mahkemelere göre oranlarını vermişiz bu tabloda da asliye ceza ve ağır ceza mahkemesinde 39,5 ve 5,9 görünüyor. Çocuk mahkemesi ciddi bir oran kapsamış, yüzde 51'i çocuk mahkemelerinde yargılanmış. Çocuk ağır ceza mahkemesinde yargılama oranı da 3,6 ama burada asliye ceza ve ağır ceza olması sizi yanıltmasın, bu mahkemeler de artık ihtisas gibi HSK kararıyla belirlendiği için bunlar da bizzatıhi bulundukları adliyede çocuk yargılamalarını gerçekleştirir durumdadır.

Benim sunumum bu kadar.

Arz ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Evet, teşekkür ediyoruz. Güzel bir sunumunuz oldu. Temennimiz bu çocuk adalet merkezlerinin bir an önce Türkiye genelinde yaygınlaştırılması.

Öncelikli olarak birinci sırada söz isteyen Şenol Hanım.

Buyurun efendim.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Çok teşekkür ediyoruz Meral Hanım, bu kadar çok yoğun bir konuyu bu kadar kısa bir sürede çok hızlı anlattınız.

Çok değerli arkadaşlar, çok değerli bürokratlar; tabii, benim sorularım olacak ama bazı şeyleri kaçırdım ister istemez. Sizin belki söylediklerinizin veya kitapçığınızın içinde olup da ben tekerrür şeklinde sorabilirim, kusura bakmayın. Sadece bir şey, hemen sorularıma başlamadan önce, adli görüşme, çocuk adalet merkezleri 46 mı dediniz?

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Çocuk mahkemesi sayımız 46.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Ama diğer sayfada çocuk mahkemesi 85 olarak ifade ediliyor.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Bazı yerlerde birden fazla çocuk mahkememiz var Sayın Vekilim.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - İl olarak mı? 46 ilde çocuk mahkemesi dediniz.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - 46 yer, evet.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Peki, çocuk adalet merkezi kaç adet?

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Şu anda 3 adet var ama...

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Biri Erzurum'da.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Biri Bursa'da, biri Eskişehir'de.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Yani, tabii, çocuk istismarıyla ilgili verileriniz... Gördüğüm kadarıyla daha çok suça sürüklenen çocuklarla ilgili veriler verdiniz ama tabii, bir de çocuk istismarı konuları söz konusu. Mevzuat ve hukuki düzenlemelerle ilgili başlamak istiyorum. Çocuk istismarıyla ilgili mevcut yasal düzenlemeleri yeterli buluyor musunuz hukukçu olarak? Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Daire Başkanlığı ve görevlileri olarak sizlere soruyorum:

Yeni düzenlemeler planlanıyor mu? Çocuk istismarına yönelik cezaların artırılmasıyla ilgili bir çalışma var mı? Yine, çocuk istismarı davalarında zaman aşımı süresi hâlen uygulanıyor, değil mi? Türkiye'de zaman aşımı var; kaldırılmalı mı sizce? Ki işte, bildiğim kadarıyla, Amerika'da bu zaman aşımı çocuk istismarı konularında kaldırılmış bulunuyor. Bu konuda, bizim Komisyonumuz da Sayın Başkan, zaman aşımının çocuk istismarı konusunda kaldırılmasını talep etmeliyiz biz de. Çocuk istismarına ilişkin davalarda mahkemelerin daha hızlı sonuçlanması için özel bir düzenleme var mı? Yine, istismar mağduru çocuklar için hukuk destek mekanizmaları nelerdir? Ücretsiz avukat desteği sağlanıyor mu Adalet Bakanlığınca? İstismara uğrayan çocukların korunması ve rehabilitasyonu için Adalet Bakanlığı olarak bir çalışmanız var mı? Her ne kadar, evet, Sağlık Bakanlığını daha çok ilgilendiriyor olabilir rehabilitasyon çalışmaları ama birlikte yapılan bir çalışma var mı? Yine, çocuk istismarı vakalarında adli süreçlerin hızlandırılması için bir çalışmanız var mı? Çocuk istismarı faillerinin şartlı tahliye veya iyi hâl indiriminden yararlanmasını engelleyecek bir düzenlemeniz var mı? Çocuk mağdurlarının mahkemelerde ikinci kez -yani tabii ki istismara uğrayan çocuklarla ilgili soruyorum- travma yaşamamaları için özel önlemler alınıyor mu? Ki bundan bahsettiniz, ÇİM'lerde oluyor genellikle. Daha hafif vakalar da zannediyorum Adalet Bakanlığında adli görüşme odalarında gerçekleşiyor.

Yine, Türkiye'de son beş yılda çocuk istismarıyla ilgili açılan dava sayısı nedir? Bunun yüzde kaçını en üstte ilgilidir? Çocuk istismarı suçlarında mahkûmiyet oranı nedir ve çocuk istismarı vakalarında tekrar suç işleme oranlarıyla ilgili bir çalışma yapıyor musunuz?

Yine, çocuk istismarı faillerinin mesleklerine ve sosyal profillerine yönelik bir analiz var mı Adalet Bakanlığı olarak raporlarınızda?

Yine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Türkiye'yle ilgili çocuk istismarı davalarına yönelik kararları var mı? Bu kararlar doğrultusunda nasıl bir politika izleniyor?

Suçta sürüklenen çocuklarla ilgili de sorularım olacak. Çocuk suçluluğunun önlenmesi ve suç işleyen çocukların topluma kazandırılması için mevcut yasal düzenlemeler yeterli mi? Yeni yasal düzenlemeler planlıyor musunuz? Çocuklar için özel bir ceza adaleti sistemi oluşturulması yönünde bir çalışmanız var mı? Suçta sürüklenen çocuklarla ilgili uygulanan ceza ve rehabilitasyon süreçleri nelerdir? Ki onda da bir ifadenizi gördüm "Bir rehabilitasyon çalışması yapacağız." diyorsunuz. Yani pek uygulanan bir şey olmadığını gördüm. Bundan sonraki çalışmalarda bir adım olarak...

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Onu biraz sonra CTE de açıklayabilir. Hâlihazırda, evet, var.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Çocuk mahkemelerinin -46 ilimizde var ama 85 adet, 15'i de ağır ceza- işleyişi hakkında güncellenen herhangi bir düzenlemeniz var mı? Ki hani güzel çalışmalar var baktığım kadarıyla. Tebrik de ediyorum sizleri.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Pardon... Sorularla ilgili, arkadaşlar ilgili konularına göre not alsınlar, iltisaklı olan arkadaşımız cevap verir.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Az kaldı ama yani bunların hepsi bizim de raporumuza girmesi gereken sorular olacağı için...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Yok, güzel sorular, teşekkür ediyoruz.
Buyurun.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Çocuk suçluluğunu önlemek için Bakanlığınızın yürüttüğü bir proje var mı diye sormuş muydum? Sordum herhâlde.

Risk altındaki çocukların suça yönelmesini önlemek için ne tür koruyucu ve önleyici tedbirler alınıyor? Bu, biraz önceki soruyla zaten birleştirilebilir. Adalet Bakanlığı, çocukların suça karışmasını engellemek için Aile ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğüyle nasıl bir iş birliği içinde? Ki biraz önce bahsettiniz, Millî Eğitim Bakanlığının da size çok yardımcı olduğundan söz ettiniz.

Çocuk suçluluğunun azaltılması için eğitime erişimi artırmaya yönelik herhangi bir destek programını Millî Eğitim Bakanlığıyla birlikte planlıyor musunuz?

Suçta sürüklenen çocukların ıslah evleri veya ceza infaz kurumlarına gönderilmesi yerine alternatif çözümleriniz var mı? Çocuk suçlulara yönelik rehabilitasyon ve topluma yeniden kazandırma programları nelerdir? Çocuk tutukluların sayısı ve tutukluluk sürelerinin azaltılması için Adalet Bakanlığı olarak özel bir çalışma yapıyor musunuz? Yine, çocuk hükümlülerin iyi hâl indirimi ve erken tahliye gibi uygulamalardan yararlanma oranları nelerdir? Türkiye'de suça sürüklenen çocuklar ile ilgili güncel istatistikler -biraz önce ifade ettiniz ama oranlarda- yani hapisanelerde, cezaevlerinde kaç çocuk var? Rakam olarak istiyorum. Suç oranlarında artış veya azalma var mı? Biraz önce 2024'te biraz azalma olduğundan söz ettiniz ama sanki daha çok... Bir de suç çeşidi olarak 2024 yılında öne çıkan nedir? Tabii, suça sürüklenen çocukların yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi demografik özellikleriyle ilgili analiz yapıyor musunuz? Çocukların en çok karıştığı suç türleri nelerdir? Bu suçların önlenmesi için nasıl bir strateji geliştirmek gerekiyor? Hani Adalet Bakanlığı olarak sizlerin görüşleri önemli. Suç işleyen çocukların tekrar suç işlemesini önlemeye yönelik özel programlar var mı? Bu programların başarı oranı ölçülüyor mu? Cezaevinde anneleriyle birlikte kalan 0-6 yaş çocuk sayısı nedir sayın bürokratlar?

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü de burada zannediyorum, değil mi?

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Genel Müdür Yardımcımız burada.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Evet, çocuk suçluluğunun azaltılması konusunda dünya genelinde başarılı uygulamalar örnek alınıyor mu Bakanlığınızca? Türkiye'de çocuk adaleti alanında yapılan reformlar uluslararası normlara ne kadar uyumlu diyor, sözlerimi bitiriyorum. Çok zamanınızı aldım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Evet, teşekkür ediyoruz.

Neredeyse herkesin sorusunu sordunuz efendim.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Şöyle bir hazırlık yapıp geldim, o yüzden.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Evet, güzel olmuş.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Yoksa bu kadar not almam mümkün değildi Başkan.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Evet, çok güzeldi.

Arkadaşlar, bunları not alıyorsunuz.

Burada cevap veremeyeceğiniz ya da emin olmadığınız kısımları yazılı olarak da cevaplayabilirsiniz.

Şimdi devam ediyoruz.

Buyurun Sema Hanım.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben de saygıdeğer bürokratlarımıza teşekkür ediyorum kapsamlı ve hızlı sunumları için.

Şenol Hocam, sağ olsun, bizim sorularımızı da büyük ölçüde sormuş oldu; tekrara düşmeyelim.

Suçta sürüklenen çocuklarla alakalı verileri verirken yani olumlu bir şeyden bahsettiniz "yıllar bazında azalıyor" diye ama istismara uğrayan çocukların yani ifade alınanlar kategorisinde geçtiği için bunların istismara uğramış olduğunu var sayıyoruz. Yani kategori olarak onu söylemiş oluyor. Orada ciddi bir artış oluyor yıllar bazında. Bazı yıllar 3'e katlanıyor, bazı yıllar 1,5, işte bazı yıllar 2 katına çıkıyor. Yani yılda ortalama baktığınızda 30 bin civarında çocuğumuzun -ki bu ÇİM'lerdeki değil yani sadece sizin merkezlerinizde ifadesi alınan çocuklar- bir şekilde istismara uğradığını görüyoruz. ÇİM'lerdeki sayıyı bilmiyoruz, sorduk ama orada cevap alamamıştık Bakanlığımızdan. Bu çok ciddi bir sayı ve burada olumlu bir gidişat da henüz yakalanmamış diyelim.

Şimdi, burada Sayın Başkanımızın açılış konuşmasında belirttiği gibi, evet, siz bir önleyici politika uygulayacak bir Bakanlık değilsiniz. Sizin tek politikanız caydırıcılık yani vereceğiniz cezalarla bu konuda, özellikle istismar konusundaki caydırıcılık fonksiyonunuz. Bu, bence zaten en değerli fonksiyon.

Şimdi, hepimizin, burada bütün milletvekillerinin mutlaka şehirlerinde tanık olduğu hadiseler vardır istismar konusunda ve hakikaten anlatıldığı gibi olmuyor yaşadıklarımız.

Ya, şimdi size bir şey sormak istiyorum: Birisi kız birisi erkek, 5-6 yaşlarındaki 2 çocuğun nitelikli cinsel istismardan yargılaması başlamış. Birinci derece mahkeme yirmi iki yıl, ikinci derece mahkeme bu cezayı az bularak otuz iki yıl vermiş ve bu kişi geçtiğimiz on yıl içerisinde sadece altı ay cezaevinde kalmış, hâlâ dışarıda, Yargıtay süreci bekleniyor.

Şimdi, Bakanlığınız diyor ki: "Yargıtay aşaması var." Şimdi, böyle bir davada gerçekten elimizi vicdanımıza koyalım. İkinci derece mahkeme itiraz incelemesinde cezayı karşılık olarak az bulmuş, yirmi ikiyi otuz ikiye çıkarmış ve dışarıda bu şahıs. Bilemiyorum, belki sizin de eliniz kolunuz bağlı. Ben daha önceki Genel Müdüre bir toplantımızda sordum, bana bir bilgi notu gönderdi. Tamam, ilgilendi ama dedi ki: "Yargıtay aşamasındadır. Biz ne yapabiliriz?" Şimdi, sizin Yargıtay aşamasında da bir şeyler yapabiliyor olmanız lazım. Yani ben hukukçu değilim, tabii ki erkler ayrılığına, yargının kendi içerisindeki ayrılıklarına da bir saygım var ama burada demek ki yürümeyen bir şey var. Bu tür durumlarda ne yapılabilir?

Ben, çok özetle, bu çok canımı yakan bir dava olduğu için zaman aşımı belki nitelikli istismarda geçerli olmayacaktır ama muhtemelen bu uzatmalar yıllardır... 2013 yılında gerçekleşmiş bir vaka. Ben 10'uncu yılında ilgilenmeye başlamıştım ama bugün itibarıyla 12'nci yıl oldu. Şimdi onun üzerinden de iki yıl geçti, hiçbir sonuç alınamıyor ve daha ilerisi de var bu meselenin ama oralara girmek istemiyorum. Meseleyi bireyselleştirmek ya da münferit bir hadiseden bahsetmek değil, bu vakalar münferit de değil muhtemelen ki buralardan bir sonuç, caydırıcılık, cezai müeyyidelerin caydırıcılığı sonucunu alamamış oluyoruz. Bu tür durumlarda ne yapıyorsunuz? "Yargıtay sürecini bekleyelim ve saygı duyalım." mı diyorsunuz? Yani ne yapabiliriz? Gerçekten bir çaresizlikle soruyorum size bunu.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Buyurun Sayın Özçağdaş.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve Adalet Bakanlığından gelen birbirinden kıymetli bürokrat arkadaşlarımız; sunum için çok teşekkür ederim.

Gerçekten kapsamlı bir konuyu kısa bir zamanda özetlemek de çok kolay değil. Bununla birlikte, bu sunumların bende bıraktığı iki düşünce oluyor. Bunlardan bir tanesi, ülkemizde Allah'a hamdüsena olsun, hiçbir problem yok, sistemimiz çok iyi çalışıyor, her türlü tedbir alınıyor ama işte, arada diyelim, mesela geçen sene 178 bin çocuk da bir suç işliyorlar ama niye oluyor, onu çözemedik yani.

İkincisi, böyle bir uydu görüntüsüyle bakılınca böyle anlatılabilir çünkü doğal olarak öyle bakmak lazım yani ama ben birkaç gerçekten bahsedeyim. Mesela, 11 çocuğu istismardan yüz kırk dokuz yıl hapis istemiyle yargılanan müdüre beraat gelmiş. Olay Eskişehir Alpu'da olmuş, Ertuğrulgazi İmam Hatip Ortaokulunun rehber öğretmeni okul içinde tespit ediyor, müdürü buluyor, yargılama oluyor; niye yüz kırk dokuz yıla yargılanan kişi iyi hâlden yirmi dört yıl ceza alıyor. 11 çocuğu istismar etmiş çünkü suçlu bulunmuş yani yüz kırk dokuz yıla yargılanıyor, iyi hâlden yirmi dört yıla iniyor; sonra itiraz ediyor, Yargıtayda beraat kararı geliyor ve bu 11 çocuğun hepsinin ifadeleri var. Ben şimdi bunun ilçe millî eğitim müdürü olmasını bekliyorum çünkü geçen hafta da çocukları az döveni Yenimahalle İlçe Millî Eğitim Müdürü yapmışlardı, bu arkadaşımızın da Alpu'ya ilçe millî eğitim müdürü olmasını bekliyorum.

14 yaşındaki çocuğa toplu istismar davasında 21 kişi beraat etti; somut delil yok. Oysa pedagoglar eşliğinde ifadeler veriliyor. 21 kişi tarafından istismar edilen çocuğun özel bir durumu var, efendime söyleyeyim, uzun şeyler var "Annemi dövdüler, şikâyetten vazgeçmesi için para teklif ettiler." diyor, HTS kayıtları var, vücudu darp izleriyle dolu, hatta birçok şey var burada söylemekte zorlanacağım. Bu arada, bu olaylar yeni olaylar. Bu 16 Temmuz 2024 tarihli haber. Çocuk İzleme Merkezindeki uzman psikolog tarafından tutulan gözlem raporunda, normal bir mental kapasiteye sahip olmadığı, zekâ yaşının gerçeğe uygun olmadığı gibi çocuğun özel durumu anlatılıyor. Adli Tıp Kurumu istismara maruz bırakıldığını rapor ediyor. Efendim, bütün bu insanlar "Tanımıyoruz." diyorlar ama hepsinin HTS kayıtları var vesaire, bu arkadaşların hepsi beraat ediyorlar. Bir üye hâkim muhalefet şerhi koyuyor "Ya, deliller sabit." diyor ama kararı verenler diyor ki: "Ruh sağlığını belki başkası bozmuştur. Üzerinden biraz zaman geçmiş."

Yine, Diyarbakır'da çocuğa istismar davasında, 24 Ekim 2024'te sanıklar beraat ediyorlar. 13 yaşındaki kız çocuğunun amcası ve kuzeni tarafından cinsel istismara uğradığı, dosyada sanıkların lehine delil olmamasına rağmen mahkemeden beraat kararı çıkıyor, bu da yine uzun bir şekilde anlatılıyor. Mevcut delil durumu ve tutuklulukta geçen süre gereğince bu iki arkadaşımız beraat ediyorlar, gerekçeli kararın yazılması bekleniyormuş o dönem için.

Yine, siyaseten arkası güçlü bir başka arkadaşımız -özel bir tartışmaya sebep vermemek için hangi partidir, arkadaşımız nedir, söylemek istemem- 14 Kasım 2024'te bu kıymetli iş insanımız hakkında pantolon ve bluzunda DNA tespitine rağmen beraat kararı veriliyor. Bir yığın detayı var.

18 çocuğa cinsel istismar uygulayan erkek beraat ediyor, Aile Bakanlığı itiraz ediyor. Bu da 15 Ocak 2025, çok yeni. Sivas'taki Doğupınar Köyü Ortaokulunda 18 çocuğu cinsel istismara maruz bırakan kişinin beraat ettiği ortaya çıkıyor. Efendim, savcı demiş ki: "Sarkıntılık düzeyinde." Yani böyle bir durum var. "Suç zincirleme şekilde işlendi ama sarkıntılık düzeyinde." demiş. Dolayısıyla, herhâlde daha fazla şeyler bekleniyormuş böyle.

Şimdi, sonuçta, bunlar benim danışmanlarımin yaklaşık yarım saatte -o kadar da sürmemiş olduğunu tahmin ediyorum- bulduğu davalar; hepsi 2024, 2025. Demek ki anlatılanlarla ilgili sorunuz var.

Ben buradan söyleyeyim, Türkiye'nin çok değerli hâkimleri var, çok değerli savcıları var ama adaletli karar verenleri bulmak çok kolay değil. Bunların içinde elbette beraatı hak eden kişiler vardır, muhtemelen olabilir ama bu kadar olmaz ve sonuç itibarıyla, Türkiye'de çocuklar ihmal edildiğinde, istismar edildiğinde, şiddete maruz kaldığında çocukları koruyamıyoruz ve maalesef, adalet sistemi, örneğin, 14 yaşındaki bir çocuğun düzenli olarak aynı şeyleri söylemesine rağmen, -üstelik bu çocuk engelli mesela- raporlar bu yönde olmasına rağmen "Ya, çok önce olmuştu, şimdi bilemeyiz o işleri falan." deyip konuyu kapatma eğiliminde oluyor. Vekillerimizin danışmanlarıyla beraber araştırsak 200-300 tane dava çıkar böyle. Demek ki bir yerde sorun var.

İkincisi, şimdi, Sayın Daire Başkanım, diyorsunuz ki: "Azaldı geçen yıla göre dosyalar yüzde 3,4." Şimdi, istatistiklere neresinden bakarsanız oradan söyleyebilirsiniz, ben de size ülkenin sorunu olan istatistiği söyleyeyim: 2010'da suça sürüklenen çocuk sayısı 83.393'müş, bugün 178.834; on dört yılda 2 katına çıkmış, 2 katından fazla olmuş. Mağdur sayısı 76 binden 242 bine çıkmış. Bunlar devletin rakamları, TÜİK'in rakamları. Yıllar içerisinde böyle dalgalanmalar oluyor. Geçen haftaki bürokratlarımızdan da rica ettim. Tabii ki bu sunumlarda, bu kadar zor görevleri yapan insanların "Yahu, iyi işler de oluyor."u anlatması lazım tabii de memleket öyle iyiye falan gitmiyor yani. Eğer on yılda suça sürüklenenler 2 kattan fazla, mağdurlar 3 katına çıkmışsa, 14 yaşında bir çocuk sokak ortasında diğer 2 çocuk tarafından öldürülüyorsa ve sistem bunları koruyamıyorsa, 361 tane suça sürüklenmiş çocuklar dönüp dönüp aynı şeyleri yapıyorlarsa her şeyi baştan düşünmeye ihtiyaç var demektir. Dolayısıyla "Bir yılda bir parça azalmış." diye bakmamamız lazım.

Ayrıca, başka istatistiksel bir şey söyleyeyim: Suça sürüklenen çocuklar ve onlarla ilgili oranların yetişkinlerle kıyaslanmasındaki artış başka bir şeye de delalet ediyor olabilir yani yetişkinlerin suçları artıyordu, çocukları o derece artmamış olabilir. Dolayısıyla, bizim buralara farklı bir gözle bakmamız lazım. Ben Adalet Bakanlığımızdan öyle bir bakış açısı bekliyorum kendi adıma.

Başka bir şey söyleyeyim. Hâkimler ve Savcılar Kurulumuz var, değil mi? Bu Hâkimler ve Savcılar Kurulumuzda, benim bir muhalefet partisi milletvekili olarak gördüğüm şey şu: Muhalefet partisiyle ilgili birtakım davalar görüldüğünde hoşla gitmeyecek olan kararlar çıktı ya da çıkacak ise HSK devreye giriyor, örneğin Ekrem İmamoğlu davasında olduğu gibi. Hop, gitmemesi gereken bir hâkim uçuyor, gidiyor, Samsun'a. Peki, Hakimler ve Savcılar Kurulu... Burası politik, bunu da konuşmamı delillendirmek ve güçlendirmek amacıyla söylüyorum. Peki, bunu yapabiliyorsunuz demek ki, bu kararları alan zatımuhteremlerle ilgili bir soruşturma açılmış mı? "Sayın hâkim, yahu, sen nasıl bu kararı verdin DNA'lar olmasına rağmen, diğerleri olmasına rağmen?" demiş miyiz? Dersek, belki o zaman çocuğun üstün yararını koruma şansımız olabilir. Nasıl yapanların yanına kâr kalıyorsa bu kararı verenlerin de yanına kâr kalıyor çünkü sorun buradan kaynaklanıyor.

2016'da, yüce Meclisimiz, Başta Cinsel İstismar Olmak Üzere Çocuklara Yönelik Her Türlü İstismar Olaylarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla bir Meclis Araştırması Komisyonu kurmuştu. Komisyonumuzun o dönemki değerli Komisyon Başkanı Sayın Yılmaz Tunç idi, bunu hazırlayanların başıydı.

Ben Bakanlığa net bir soru soruyorum: 2016 yılında fevkalade bir rapor hazırlanmış, bu rapor çerçevesinde nasıl önlemler alınmış; bize bunu gönderebilirseniz. Yani yasama burada bir Komisyon kurmuş, bakmış, etmiş, hepimiz de genel olarak bakıyoruz ki iyi yani güzel, peki, pratiğe ne yansımış; buna da bir bakalım, bunu da soruyorum. Bugün cevap alınabilecek bir konu değil ama bakmamız lazım. Biz de böyle hepimiz anlaşıyoruz, bir araya geliriz, komisyonları kurarız, arkada hocalar var, onlar da iyi bir rapor hazırlarlar, raporu da koyarız, bunları da kimse okumuyor zaten; sonuçta görevimizi yapmış olmuyoruz. Eğer 242 bin mağdur oluyorsa, çocuklar sokaklarda ölüyorsa, sistem koruyamıyorsa ortada eksikler var demektir, değiştirmemiz gereken işler var demektir.

Bu komisyonların temel kurulma mantığı şu, daha doğrusu şöyle söyleyeyim, bazı işler oluyor ki toplum büyük refleks gösteriyor, doğal olarak da bu Meclis toplumun Meclisi olduğu için bir refleks gösteriyor. Bu komisyonların kurulmasının çok temel iki nedeni var, biri Sıla bebek davasıydı, diğeri de Narin davasıydı. Adalet Bakanlığına yazı yazdı bu Komisyon, dedi ki: "Biz Sıla bebek davasını izlemek isteriz." Adalet Bakanlığı Mahkeme Başkanına gönderdi, Mahkeme Başkanından cevap geldi: "Suça sürüklenen 2 çocuk olduğundan Komisyonunuzun izlemesi uygun değildir."

Şimdi, düşünün, Türkiye'yi temsil eden milletvekilleri, bu işi araştırmak için yüce Meclis çatısında bir Komisyon kurmuşlar "Buraya giremezsiniz." denildi. Ben gittim, 6 milletvekilimizle birlikte gittik, Elif Vekilim vardı, o da DEVA Partisinden, o da 7'nci vekilimizdi, oradaydı. Ben itiraz ettim Mahkeme Başkanına, dedim ki: Bunun için kurulmuş bir Meclis Komisyonu var, ben girerim kardeşim. Girerdin, giremezdin, konuştuk, ettik, girdim, 3 duruşmaya da girdim, 3'ünü de takip ettim. Günün sonunda, Sıla bebek göz göre göre katledilmiş bir bebeğimizdir, bizim Komisyon olarak burada onu izleme şansımız bile olmadı. Şimdi bir başvuruda bulundum Sıla bebeğin teyzesi dinlensin diye çünkü mahkeme Sıla bebeğin teyzesini dinlemedi, Sıla bebeğin teyzesini dinlemedi mahkeme. Çok başarılı bir iş yaptık, çok süratli bir mahkeme süreci oldu, 2 küçük çocuğu cezalandırdık, bir anneyi cezalandırdık -ki bence suçluydular, cezalandırılmaları doğru- ama o anneyi o sektörde zorla çalıştıranlar, kafasına silah dayayanlar, uyuşturucudan daha önce sürekli tutuklanmasına rağmen o çocukları geri verenler anneye, o anneye kendi ailesini uzaklaştırma kararı aldirmek için zorla bir baskıda bulunanların hiçbirisi ceza almadılar, onların hepsi kurtuldular; ben böyle bir adalet mekanizmasının ülkeye bir hayrı olduğuna inanmıyorum.

Tekirdağ'da, bildiğim kadarıyla çocuk ve adalet merkezi yok, anladığım kadarıyla. Şimdi, Tekirdağ'da bir olay daha oldu, o gün oradayım, dediler ki: "Bir bakkal var, şimdi yakalandı." Ne oldu, dedim? "Yargılanıyordu, delil yok deyip duruyorlardı, şimdi delil de var Allah'tan -kötü bir şey ama- delilleri de yakaladık." dediler. Oradan birisi dedi ki: "Aa, o bakkal sapıktır, biz onu tanıyoruz, çocukluktan beri öyledir." Yani halk biliyor, adam devam ediyor fakat sistem bir türlü adamı zapt edemiyor. Biraz önce sayın vekilimin söylediği gibi yani sistem adamı tutamıyor. Bakkaldan alışveriş yapanlar biliyor, diğerleri biliyor, herkes biliyor, şimdi o dava görülmeye devam ediyor. Dolayısıyla, bizim Türkiye'de çok ciddi bir problemimiz var. Başka bir şey daha söyleyeyim, bu çocuklarla ilgili ne zaman bir ihmal, istismar, şiddet olayı yaşıdıysak, ben şuna inanıyorum: Bakanlıklarımızın orada temsilcilerinin olması gerekir. Örneğin, ben millî eğitim alanında çalışıyorum, görevim bu partimde, Mecliste de Millî Eğitim Komisyonundayım. MESEM'lerde ölen çocuklar var, MESEM'lerde ölen çocukların davalarını izlemeye çalışıyoruz, Adalet Bakanlığında temsilci yok, Millî Eğitim Bakanlığında temsilci yok, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından temsilci yok. Mahkemeye bir hâkime hanım gelmiş, ben oradaydım. Üç ayrı grup var mahkemede, müştekiler var, 2 de suçlu var, ikisinin de ayrı avukatı var yani şirketin sahibi ile çalışan birbirine güvenmediklerinden onlar da ayrı avukat tutmuşlar, 3'ü de yeni bilirkişi raporu istediler. Çocuk öldü, hâkime hanım arkasından atlı koştuğu için -muhtemelen- bilirkişi raporunu tekrar 3 taraf da istiyor bu arada yani müştekiler de istiyor, yargılananlar da istiyor ve hâkime hanım dedi ki: "Gerek yok tekrar bilirkişi raporu almaya." dedi ve birisi, vallahi, 15 bin lira mı, ne, biri 48 bin lira mı, ne, 2 tane para cezasıyla bir çocuk öldüğüyle kaldı. Alperen Enes Ural, öldüğüyle kaldı, gitti çocuk; sistem bu. Bu arada, bir itirazda daha bulundular hâkime hanıma, dediler ki: "Bu evin ev sahibi var -çünkü çocuk çalışmaması gereken günde, cumartesi günü çalışmaması gerekiyor normalde- çocuk 2'nci kattan düştü, bu evin ev sahibi var

doğal gaz işini yaptıran, onu da dinleyelim." dediler, o tanığı da dinlettirmede hâkime hanım çünkü bana öyle geliyor ki bu davaların süratle kapatılması lazım, bunların siyaseten konuşulmaması lazım, basına yansımaması lazım. Tam tersi olması lazım, konuşulması lazım, ceza alınması lazım.

Şimdi, ben Adalet Bakanlığından o hâkime hanıma soru sorulmasını bekliyorum mesela. "Sayın hâkime hanım, siz neden yine herkes istemesine rağmen bilirkişi raporu istemediniz, siz neden tanık dinlenmesini istemediniz?" diye sorması lazım bence. Şimdi, böyle kararlar almaya devam edersek, böyle hak ihlalleri yaşamaya devam edersek ölenler bu yoksul ailelerin çocukları, siyaset kendi dinamiğinde ne kadar fırsat yaratırsa bir gün, iki gün, üç gün söylüyoruz, ediyoruz ama sonuç ne oluyor, biliyor musunuz? Dedesinin yanına gömülme vasiyeti olan Alperen Enes Ural küçücük bir yerde, 2 mezar arasında yer bulunamadığından orada yatıyor. Ben geçen hafta da söylemiştim, hepimizin çocukları var, ben bu Komisyonu o yüzden önemsiyorum. Bu sunumların hepsine kıymet veriyorum, yaptığınız kitaplara, gönderdiğiniz genelgelere, açtığınız mobilyalı alanlara da çok kıymet veriyorum çünkü onlar olmasa bu iş olmaz ama günün sonunda bu yapılan işlerden bir adalet üremiyorsa, bir adalet çıkmıyorsa, bu Komisyonunda da biz sadece bunu yazacaksak buradan bir şey çıkmaz, hiçbir şey elde edemeyiz.

O yüzden Adalet Bakanlığının "Ben nerede yanlış yapıyorum, bu işler neden böyle oluyor?" sorusuna cevap arıyorum. Bir tane sorum var benim, sorum tek: Bu işler neden böyle oluyor? Bu sorumun cevabını bekliyorum. Daha önce bu Komisyonun Başkanı olan Sayın Yılmaz Tunç'un da... Bir başka yapısal bir şeyi daha söyleyeyim, ben öyle tarif edilmese de sayın bakanların da buraya gelip bu Komisyonlardaki işleri takip etmelerinin önemli olduğuna inanıyorum çünkü bu Komisyonun bir önceki Başkanı şimdi yürütme görevinde, önemli bir görev, çok kritik bir görev. O yüzden de size değil, bu sisteme yönelik bir eleştirim.

Tek sorum var, bu işler neden böyle oluyor, bu adamlar neden serbest bırakılıyor? Serbest bırakanlar neden hâkimliğe, savcılığa böyle rahat rahat devam ediyorlar çünkü bunun tersinin de yapılabildiğini biliyoruz.

Teşekkür ederim.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Bunu HSK'ye soralım.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Soruyorum işte.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Evet, Harun Bey, buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli Komisyon üyelerimiz, Adalet Bakanlığı bürokratlarının yapmış olduğunuz sunumlardan dolayı teşekkür ediyoruz. Gerçekten bütün konuşmacıların söylemiş olduğunu ben de söyleyeyim, çok kısa zamanda çok iş başardınız, güzel bir sunum oldu, teşekkür ediyoruz.

Sayın Başkanım, öncelikle benim anlamaya çalıştığım bir konu var. Şu anda biz çocuklara karşı şiddet ve istismarı araştırma komisyonu çalışmasını yapıyoruz ama HSK'den, hâkimlerden, yargılamadan, Yargıtaydan, bireysel yargılamalardan başladık, öyle devam ediyoruz. Şimdi, böyle bir göz gezdirdim, aramızda çok fazla hukukçu yok herhâlde. Ben otuz üç yıllık hukukçuyum, otuz yıllık avukatım, eski baro başkanım, elbette ki birçok yargılamalarda içimize sinmeyen, vicdanımızı yaralayan çok dosyamız vardır. Kamuoyunun da vicdanını sızlatan, özellikle çocuklara karşı cinsel istismarla ilgili suçlarda, davalarda, cezalarda bu masanın etrafında bulunan hiçbir Allah'ın kulu farklı bir düşünce içerisinde değildir yani bunu bir kere özellikle ortaya koymamız gerekiyor. Elbette ki ben de, siz de çocuklarla ilgili özellikle istismar olunca en ağır cezayı alsın, hemfikiriz ama şimdi bireysel dosyalardan işte "Onlar dışarıda geziyor." falan bir kere Adalet Bakanlığı bürokratları yürütmeyi temsilen buradalar, bunların muhatabı değil. Ha, ilgili Yargıtay Ceza Dairesindeki daire başkanı falan onlar olsa "Arkadaş niye ayrı ayrı dosyalarda farklı kararlar çıkıyor?" Yani Yargıtayın ilgili dairesi konunun muhatabı olur ama bu arkadaşların bu dosyalara cevap verebilecek bir pozisyonları bir kere yok. Bir de oradan HSK'ye, İmamoğlu'na geçtiniz. Sayın Vekilim, HSK'deki üyelerin -2 kişi hariç- tamamını Meclis seçiyor. Bir de Meclisin 5'te 3 nitelikli çoğunlukla seçiyor yani AK PARTİ'nin veya Cumhur İttifakı'nın burada bir dahli bile yok. 5'te 3 çoğunlukla seçiyoruz ve de bana ters giden bir şeydir açıkça söyleyeyim ama mesela Anayasa Mahkemesine üye seçilir veya kamu denetçisi seçiyor Meclis böyle bir nitelikli çoğunlukla seçilen başka bir üye yok; 5'te 3 çoğunlukla seçiliyor. O yüzden, HSK'nin yapmış olduğu ve yapacağı uygulamaların tamamı Meclisi bağlayan bir olaydır diye düşünüyorum ben ama Anayasa Mahkemesi üyeleri salt çoğunlukla seçilebiliyor ama HSK öyle değildir yani -11 üyenin tamamı- 4 üyeyi Cumhurbaşkanı seçiyor ancak o 4 üyeyi de sadece hâkim ve savcılar arasından seçebiliyor; o da dolayısıyla HSK'nin kontrolünde olan bir seçimdir. HSK üyelerinin tamamını Meclis seçtiği için yani bu konuda yanlış kararlar verdikleri oluyor mu olmuyor mu; onun takdirini artık onlara sormamız gerekiyor diye düşünüyorum. Elbette ki sayın vekilimin de, sizin de bireysel dosyalarla alakalı görüşlerinize ben de aynen katılıyorum ama yani bireysel olarak Yargıtaydaki bir dosyanın veya yirmi sene ceza almış, otuz sene ceza almış bir kişinin elbette ki yerel mahkeme, ilgili mahkeme niye tutuklamadı; ben de sorgularım. Tutuklanması gerekiyor. Öyle insanların dışarıda dolaşmaması gerekiyor ama Komisyonun ana gündeminde kalmamız gerektiğini düşünüyorum ben. Şimdi, biz çocuklarda istismar ve işkenceyi, şiddeti nasıl önleriz; nasıl katkı sunarız, bunların çalışmasını yapmamız gerekiyor ama biz buradaki, sizdeki açıklamaların çoğunda şiddet ve istismar sonrasındaki uygulamalarla ilgili yapılan kimi bireysel yanlışlıkları gördük; ben buna dikkat çekmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlara da kolaylıklar diliyorum.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Sizin konuşmanız bitmeden söylemedim de, cezasızlık bir problem değil mi suçun önlenmesinde?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Hayır, elbette ki, özellikle çocuklara karşı cinsel suçlarda, istismarda, şiddette ben de en yüksek ceza taraftarıyım ama biz Bakanlık da, yürütme de Meclis de işin yasama tarafındayız. Uygulamadaki sıkıntılar yok mu? Elbette ki vardır, ona bir şey diyemem ama...

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Yargının o kararları doğru alabilmesi için yasamanın ve yürütmenin önderliğinde, yasamanın iradesiyle yasalar değişecek; yargıdaki arkadaşlar bunu uygulayacaklar.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Eyvallah. Hayır, o başka bir olayın konusu Sayın Vekilim.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Yani o zaman bu Komisyonu toplamamızın bir gereği yok.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Biz önleyici bir Komisyon olarak bulunuyoruz burada yani bu şiddeti ve istismarı nasıl öneriz?

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Önleyici Komisyon olur mu yani sadece önleyici olur mu?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Ama siz şimdi gazetelerden, televizyonlardan bireysel olarak yargılaması devam eden dosyaları getirdiniz yani ben de getiririm, binlerce dosya getiririm yani onda bir beis yok. Farklı bir konudan bahsediyoruz.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Arkadaşlar, lütfen... Yani bu konuda ihtiyaç duyulan yasal düzenlemeyi teklif ederiz.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Zaten bizim cezalarımız gerçekten de...

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Zaten Adalet Bakanlığını da o zaman dinlemememiz gerekir Sayın Vekilim.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Hayır, yok.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Mevzuat çalışmasında mutfakta yer alan bir kurumdur yani yargılama yapan bir kurum değildir, o anlamda söylüyorum.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - HSK'yle ilgili olarak sizinle tartışmak istemem Sayın Vekilim yani memlekette HSK'nin kimin iradesiyle hareket ettiğini herhalde hepimiz biliyoruz değil mi?

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Sayın Vekilim yani en tartışılmayacak kurum HSK'dir, 5'te 3 çoğunlukla seçiliyor, Meclis seçiyor, etmeyin yani.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Yapmayın Sayın Vekilim...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Nasıl yapmayayım yani.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Harun Bey, tamam.

Bu konuyu kapatalım arkadaşlar.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Yani Anayasa diyeceğim, Anayasa başka bir yere gidecek ama tek kurumdur yani HSK, beşte 3 çoğunlukla seçilen HSK üyeleridir.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Buyurun Nermin Hanım.

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Sayın Başkan, değerli bürokratlar; teşekkür ediyoruz.

Ben öncelikle, Sayın Vekilim, size de birkaç şey söylemek isterim müsaadenizle. Bu Komisyonunda biraz daha pratik ve böyle bir akademide oturuyormuşuz gibi sürekli dinliyoruz ama hani bunun da çok... 2016 sonrasında yazılan raporun aynı geleneksel hâlinde bunun yarın çıkarılması taraftarı... Ben kendi adıma -eminim burada da aynı şeyi düşünen arkadaşlar vardır- bu şekilde olmasını isterim. Şimdi, burada bir şey yapmaya çalışıyoruz. Evet, çocuklar suça yönelmesin istiyoruz, suç unsurlarıyla boğuşmasın, aileler üzülmesin, ağlamasın, hepimizin, sizin de dediğiniz gibi, vicdani ve fikri bu. Fakat yargı kararları da ülkede bir gelenek hâline gelirse böyle, suçluların elini kolunu sallaya sallaya dışarıda gezdiği bireysel davalar, "Örnek buluyorsunuz." diyorsunuz ya, bunlar bir gelenek hâline gelirse bu hukuk sisteminde sizlerin en önemli görevi, bunlara sizin önce dur demeniz gerekir. Dolayısıyla burada...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Bu konuda sizden farklı bir şey düşünmüyorum Sayın Vekilim.

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Ben bir bitireyim, siz sonra söyleyin, konuşun efendim.

Dolayısıyla sizler de bu konuya en az bizler kadar müdahil olacaksınız, olmalısınız. Bunlar da sizin vicdani sorumluluğunuz. Şimdi, ben deprem bölgesinde milletvekiliyim. 220 bin insanımız depremde hâlâ konteynerlerde yaşıyor. Geçen gün bir vaka oldu. Evet, vakaları pratikte söyleyeceğiz ki siz de neyi eksik yapıyorsunuz, neyi doğru yapıyorsunuz; buradan bir çıkarım elde edebilirsiniz. Konteyner kentte yaşayan bir çocuk 14 yaşında, babası tarafından cinsel istismara uğradı. Annesi İstanbul'da yaşıyor. Evde bir tane daha çocuk var 5 yaşında, 21 metrekairelik konteynerde babasının cinsel tacizine veya istismarına uğradı. Çocuğu aldık. Annenin haberi yok yani bunu anlayamadım ben şimdi anneye ayrı dahi olsa, bu nasıl bir sistem, Beşiktaş Çocuk Büro geliyor, -sizler de, burada anne olanlar vardır- kapınızı çalıyor, polis geliyor, diyor ki: "Çocuğunuz Hatay'da İskenderun'da babası tarafından cinsel istismara uğramış." Çocuğu ifadeye götürürken yanında mutlaka korumacı tedbirlerle ilgililer, kurumlar var ama annenin haberi yok bu işten. Biz bunu sorduk; sistem böyle çalışıyor. Kadının avukatı yok, tedbir

kararı almak istiyor, geçici tedbirle velayeti almak istiyor. Bu yaşadığımız olay en az on beş gündür... Ben daha biraz evvel bu kadınla yine konuştum, kadının parası yok, avukatı yok; çocuk sosyal hizmetlerde, baba sadece adliyeye sevk edildi. Hani ben bir milletvekili olarak durumun ne olduğunu savcılığı arayarak ya da ben bu işe girmek istemem. Zaten bilmeliyim ki ya da bilmek istiyorum ki o baba ne yapmışsa yapmış -vicdanen de öyle söylüyorum- en doğru kararı savcının, mahkemenin vermesini isteriz ama burada kurumlarda bir eksiklik var diye düşünüyorum. Annenin avukatı yok. Avukat nereden bulacağını bile bilemiyor. Çocuk daha sonra ne olacak? Sosyal hizmetlerde nasıl olacak? Burada konteyner kentlerde o kadar fazla bize bunlar geliyor ki. Mesela sizin bunlarla ilgili bir bilginiz var mı? Biraz evvel "Eskişehir, Bursa, Erzurum" dediniz 3 ilde olan çocuk adalet merkeziyle alakalı, mesela sizin deprem bölgelerinde de bunların yapılmasıyla alakalı bir düşünceniz var mı? Deprem bölgesiyle ilgili en fazla neyi düşünüyorsunuz? Ne yapmayı planlıyorsunuz? Bunları sizden de yazılı olarak ben almak isterim.

Bir diğer husus: Çocuklar o kadar fazla IBAN hırsızlığı, IBAN kiralınması dolayısıyla çok kötü aile parçalanmışlıkları yaşıyorlar. Nitelikli dolandırıcılık suçlarından şu an -ben bir soru önergesi vermişim ama cevabının geleceğini pek düşünmüyorum- binlerce çocuk hapishanelerde, aileler perişan. Ben mali müşavirim, şöyle bakmak lazım: çocuklar kara para aklıyor, efendim, terörün finansmanı gibi gibi... Ticari bir faaliyeti yaparken veya bir eylemi yaparken burada bir illiyet bağına, hayatın olağan akışı gereği bir çocuğun IBAN'ını kullandırması sonucunda milyon 1 milyon TL parayı buradan Karayipler'e veya Uruguay'a veya işte ne bileyim ben, İtalya'ya transfer ettiğini düşünelim, 14 yaşındaki veya 17 yaşındaki bir çocuğun Hindistan'la, İtalya'yla, Amerika'yla çok da -hayatın olağan akışı gereği- bir alakası yoktur. Dolayısıyla niye nitelikli dolandırıcılık suçundan şu an binlerce çocuk içeride? Ve aileler -ne kadar zor bir şey- siyasetçilerin kapısına gelip bir umutla "Çocuklarımız şu kadar aydır..." Bunlarla ilgili, mesela, sizin, mevzuata... Bu da çocuklar için, aileler için ciddi bir sıkıntı. Bunlarla ilgili bir çalışma yapıyor musunuz, düşünüyor musunuz? Bakanlık olarak böyle işlerle iştigal ediyor musunuz? Bunları da sormak isterim.

Eğer cevap vermek isterseniz, benim için cevapları yazılı olarak verebilirsiniz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Elif Hanım...

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum. Başkanım.

Teşekkür ediyorum, Komisyonun üyesi değilim ama özellikle çocuk konusu çok hassas olduğum bir konu ve belki duymuşsunuzdur, buradan da gönüllü milletvekillerimizin olduğu partilerüstü bir çocuk hareketini Türkiye Büyük Millet Meclisinde tesis ettik, çalışmaya da devam ediyoruz. Çünkü çocuklar hepimizin, çocuğun güvenliği hepimizin ortak gayesi. Evet, biz burada çocukla ilgili koruyucu tedbirleri, bu ihmal ve istismar vakaları nasıl yaşanmaz; bunu konuşmalıyız ama bu tedbirleri alabilmek için de bu sorunun nasıl yaşandığını, neden yaşandığını doğru tahlil edebilmemiz lazım ki, ihtiyaçların neler olduğunu güncel olarak doğru tahlil edebilmemiz lazım ki doğru ve güncel çözümler, politikalar ve yasa teklifleri geliştirebilelim. Dolayısıyla Sayın Başkana katılıyorum, ben de Sıla bebeğin mahkemesine Ankara'dan gece İstanbul'a döndüm, sabah inanır birkaç saatlik uykuyla Tekirdağ'a gittim ki mahkemede bebeğin tarafı olarak, hiç olmazsa o anasız babasız bebeğin bir tarafı olarak bizler olalım diye ama Sayın Başkan, mücadele etti sayın vekil girdi, biz dışarıda kaldık ama vicdanen rahattık. Ama vicdanımızın asıl soğuması suçluların cezalarını hak ettikleri gibi almalarıyla ancak olabilecek, toplum nezdinde de böyle.

Bizlerin asıl bugün konuşması gereken, gerçekten cezaların caydırıcı niteliğinin ne kadar olduğu. Bu, elbette sizin alanınız ama buna gelene kadar çocuğu koruyacak, kollayacak, önleyecek tedbirleri alacak bakanlıklarda sadece elbette Adalet Bakanlığı değil, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız, Millî Eğitim Bakanlığımız, Sağlık Bakanlığımız, İçişleri Bakanlığımız kolluk güçleriyle koruyucu, önleyici olabilecek tedbirleri alacak, iş birliği yapacağınız Bakanlıklar. Olay olduktan sonra size intikal ediyor ve siz o aşamada elbette çocukları koruyucu önlemler almaya gayret ediyorsunuz.

Şimdi, çok yakın bir zaman içinde -iki gün olmadı- işte İstanbul'da pazarda katledilen, başka bir çocuğun katlettiği Ahmet'in annesini -Yasemin Minguzzi- ben ziyaret ettim. Baba İtalyan bir şef Türkiye'de yaşıyor. Çocuk kaykayına tekerlek almaya Kadıköy'de salı pazarında gidiyor. Videoyu muhtemelen sizler de izlemiştinizdir, âdeta uçarak başka bir ergen çocuk geliyor ve büyük bir hınçla çocuğu bıçaklayarak öldürüyor, yanındaki arkadaşı da tekmeliyor.

Şimdi, yani gerçekten bazı şeyleri konuştuğumuzda konuştuğumuz konunun insan olduğunu, çocuk olduğunu unutmadan konuşmamız gerekiyor. Evet, siz bize çok güzel bir sunum yaptınız, tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum. Elbette sistemin iyi işleyen tarafları var ama engelleyemediğimiz, işte koca koca kitapların yazıldığı, sorunların konuşulduğu, çözümlerin yazıldığı ama hâlâ daha bizim yüz binlerle ifade ettiğimiz suça sürüklenen çocuklarımız var, suçun mağduru çocuklarımız var. Yani bugün bunlar hâlâ işlenmeye devam ediyor. Öyleyse bir tek çocuğun bile canına zarar gelmeyecek tedbirleri bizim yasama organı olarak almamız lazım ki kendimizi huzurlu hissedelim ve toplumu da koruyabilelim. Yasemin Hanım diyor ki: "Benim bir tek evladımdı." Bir tek evladı, düşünün, öyle acılıydı ki o gün o aile; teyzesi, anneannesi: "O çocuklara çocuk demeyin." dediler bana. Ben: "Suça sürüklenen çocuklar." dediğimde aile bana tepki gösterdi "Çünkü onlar çocuk değil, cani." dediler. Şimdi, o çocukları da buna sürükleyen neydi? Bizim onu da bilmemiz lazım ki işte, koruyucu, önleyici tedbirlere buna katalım. Aile

Bakanlığımızın elbette çok büyük sorumluluğu var ama önce ekonomiyi, yoksulluk ya da bağımlılıklar... Ya, ben o videoyu izlediğimde ilk aklıma gelen şey şuydu: "Bu çocuk met mi kullanmış?" dedim aklımdan. Çünkü geçtiğimiz günlerde de met kullanan bağımlı gençlerin anneleri ziyarete geldi, diyorlar ki: "Bir hafta, on gün met alan çocuk sınırsız enerjiye sahip oluyor. Gece biz de uyumuyoruz onlarla beraber, evin içinde dolanıp duruyoruz ki kardeşine zarar verir mi, kendisine zarar verir mi diye?" diyorlar.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Toparlayabilirsek Sayın Vekilim.

ELİF ESEN (İstanbul) - Toparlıyorum Başkanım.

Şimdi, o çocuk met kullandıysa gelip saldırdıysa; öyleyse sadece elbette Adalet Bakanlığı değil, aslında sistemin revizyonuna, kuralların doğru işlemesine ama asıl adaletin tesisine ihtiyacımız var. Adaletin tesis olabilmesi için de cezaların caydırıcı olması şart. Toplumda kulaktan kulağa o kadar hızlı yayılıyor ki anında yani işte, az önce okudum "Yenidoğan çetesinde olaya karışan sorumlular üç yıl meslekten men edildi." Şimdi, hepimizin aklında bir şeyler oluyor değil mi; üç yıl mı bunun karşılığı, üç yıl sonra işine devam mı edecek bunlar? Bunları bizim çok iyi tahlil etmemiz lazım.

Tabii, benim birçok sorun vardı ama ben sorularıma girmiyorum, teknik sorulardı. Biz, Elif Esen olarak yargı reformuyla ilgili bu strateji belgenizle ilgili bir soru önergesi verdik. Sorduğumuz soru önergelerimize geri cevap alıyoruz genellikle, teşekkür ederim. Burada 10 tane sorum var, Komisyonu meşgul etmeyeceğim ama bu sistemin doğru revizesi elbette çocuklarımızı koruyacak ama sadece siz değil, sistemin revize olması ve önce ekonominin ve yeniden adaletin daha doğru, caydırıcı bir şekilde tesis olması gerekiyor.

Teşekkür ederim.

Teşekkürler Başkanım.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Sayın Tanhan, buyurun.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Ben de sunumunuz için teşekkür ediyorum değerli bürokratlar.

Değerli Başkan, sayın milletvekilleri; açıkçası çokça sorumuz var. Yalnız, biz burada haftalardır çocukların ihmal ve istismarına ilişkin bir araştırma Komisyonu çalışması yürütürken toplanıyoruz hemen hemen her hafta ama daha dün Van'da onlarca çocuk ağır işkenceler nedeniyle gözaltına alındı ve bunlardan 2'si tutuklandı. Şimdi, Türkiye'nin taraf olduğu tüm ulusal ve uluslararası hak belgelerine göre çocukları koruyamıyoruz demek ki, hâlen koruyamıyoruz. Dolayısıyla Sevgili Vekilimizin ifade ettiği Ahmet Minguzzi olayı açıkçası bence de üzerinde durulması gereken bir olay. Tabii ki sizin görev alanınıza girmiyor ama bu Komisyonun, ifade ettiğimiz gibi, tam da koruyucu ve önleyici tedbir anlamında olması gerekir. Biz koruyamıyorsak ve tedbir alamıyorsak bir pay da bize düşüyor. Burada temel sorun bu.

Ben birkaç soru soracağım, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü yetkili arkadaşlarını da görünce, cezaevleriyle ilgili bize sıkça ihlal talepleri geliyor, onları bir soralım. Mesela, cezaevindeki çocuklar 6 yaşına geldikten sonra eğer dışarıda bir yakını yoksa anneden alınıp sosyal hizmet kurumlarına veriliyor. 6 yaşına kadar cezaevinde kalan çocuklar dışarıdaki dünyayı tanımamalarının yanı sıra, anneden ayrılma süreçlerinde büyük bir travma yaşıyor. 6 yaşına kadar cezaevinde kalan çocukların anneden ayrılma süreçlerinde yaşanması olası travmaların önüne geçmek için hangi çalışmaları yapıyor Adalet Bakanlığı?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - 6 yaşından sonra da mı?

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Evet, evet. 6 yaşına kadar anneye kalıyor, 6 yaşından sonra şeye veriliyor. Bu çocukların diğer bakanlıklarla iş birliği içerisinde takibi sağlanıyor mu?

Yine, cezaevlerinde yetişkinlerle kalan çocuk mahpus sayısı kaç? Hâlihazırda hangi cezaevlerinde çocuklar yetişkinlerle kalıyor? Yani çocuk koğuşturulan yetişkin cezaevleri hangileridir? Aynı cezaevi ama sadece çocuk koğuşturulan kaç tanedir, hangileridir ya da?

Cezaevlerinde anneleriyle kalan çocukların sağlıklı gelişimlerine uygun olacak ve olanak sağlayacak şekilde oyun alanları, beslenmeleri, cezaevlerinin diğer fiziksel koşullarına yönelik herhangi bir tedbir alınmakta mıdır? Bakanlığınızca hangi çalışmalar yapılmaktadır?

Yine, cezaevlerinde bulunan ve kronik rahatsızlığı olan mahpus ya da annesiyle kalan hasta çocuk sayısı kaçtır?

Yine, çocuklar ihtiyaçlarını karşılamak için yasak olmasına rağmen cezaevlerindeki iş yurtlarında çalıştırılıyor, hepimizin malumu, bildiğimiz bir husus. Çocukların pek çok temel hakkı ihlal ediliyor bununla. İş yurtlarında çalıştırılan çocuk sayısı kaçtır? Cezaevlerinde elektrik, su gibi, temel iâşe bedelleri gibi temel ihtiyaçlarını karşılamadıkları için iş yurtlarında çalıştırıldığı iddiası ve şikâyetleri geliyor bize. İşte, tam da bu noktada aslında böyle bir şey var mı? Bunların sayısı kaç? O da Bakanlık tarafından eğer açıklanırsa iyi olur.

Cezaevindeki kamu görevlileri eliyle; gardiyanlardır, müdürlerdir, memurlardır veya diğer ilgililer çocuklara yönelik işlenen suçlara ilişkin kaç adli ve idari soruşturma açılmıştır Bakanlığınızca? Kaçı hakkında iddianame düzenlenmiştir? Kaçı hakkında kovuşturma ya da soruşturmaya yer olmadığına dair karar verilmemiştir amirleri tarafından?

Türkiye genelinde, Ankara, Diyarbakır, İzmir, Hatay, İstanbul, Kayseri, Mersin, Samsun ve Tekirdağ olmak üzere 9 tane çocuk ve gençlik cezaevi kurumu olduğunu biliyoruz. Ankara, İzmir, İstanbul Elâzığ olmak üzere ise 4 çocuk eğitimevi bulunmaktadır. Yakın bir zamana kadar çocuk ve gençlik cezaevi kurumlarının sayısı 7'ydi, çocuk cezaevlerinin sayısının artırılmasının gerekçesi nedir? Dolayısıyla bu da sunumda ifade ettiğiniz "Mağdurlar ya da faillerin ya da cezaevine giren çocukların sayısı artıyor." dediğiniz tezle ya da beyanla çelişmiyor mu bu husus? Eğer oluyorsa çocuk cezaevlerinin azalması gerekirken baktığımızda artıyor.

Çocuk ve gençlik ceza infaz kurumu veya çocuk eğitimevindeki çocuklar eğitim hakkından nasıl faydalandırılıyor? Bu konuda hangi tedbirleri alıyorsunuz? Çocuk cezaevlerinde son beş yılda kaç çocuk intihar etmiştir veya intihar girişiminde bulunmuştur? Yine, son açıklanan verilere göre Adalet Bakanlığı resmî açıklamasına göre 28/11/2024 tarihi ile 2024 yılında hayatını cezaevinde kaybeden tutuklu ve hükümlü sayısı 709'du, bunlardan kaç çocuğu?

Çocukların cezaevlerindeki görevlilerin istihdam edilirken kişilikleri psikolojik testlerden geçiriliyor mu? Mesela bir gardiyan, bir müdür, bir ilgili diğer psikolog, doktor ya da diğeri geçiriliyor mu? Bu kişilerin cezaevlerinde yaptıkları iş ve işlemlere yönelik denetim nasıl yapılıyor, hangi sıklıklarla yapılıyor? Bunların bir raporu var mı ya da sitenizde yayınlıyor musunuz?

Yine birkaç önerim olacak, bunlar sorularımdı. Çocukla ilgili bütün süreçlerde öncelikli olarak çocuğun yüksek yararı -ki kanun bunu emrediyor bize, Çocuk Koruma Kanunu da, Anayasa da, aslında Ceza Kanunu da bunu emrediyor- gözetilmeli ama ne yazık ki uygulamada bunun gözetilmediğinin pek çok örnekleriyle karşılaşıyoruz. Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası sözleşmelerdeki yükümlülükleri yerine getirilmeli; bu, hepimizin sorumluluğunda, özellikle de Adalet Bakanlığı'nda görev alan, özellikle de bu işin yargılama sürecinde ve infaz sürecinde olan kişiler tarafından yapılmalı ve bu uluslararası hukukun gerisine düşmememiz gerekir, aksine, Türkiye Cumhuriyeti'nin hukuk anlamında bir atılım yaparak uluslararası sözleşmelerin ilerisine geçmesi gerekir.

Yine çocuk cezaevleri bizce kapatılmalı, çocuklar için cezaevi dışında onarıcı, geliştirici, çocuğun gelişim özelliklerine uygun fiziksel koşullar sağlanmalı. Şiddet ve kötü muamele uygulayan kamu personellerine yönelik cezasızlık politikalarından vazgeçilmeli ve bunlar etkin bir soruşturmayla yapılmalı.

Cezaevinden çıkan çocuklar için kolay erişebilecekleri psikososyal destek hizmetleri ve ağırları yaratılmalıdır.

Hamile olan ya da 0-6 yaş aralığında çocuğu olan anneler için ev hapsi öngörülmesi, denetimli serbestlik gibi cezaevi dışında yöntemler kullanılmalıdır.

Sürecin her bir aşamasında yer alacak olan bütün kamu personelleri -bunlar kolluk da olabilir, infaz memurları olabilir, hâkim, savcılar olabilir, avukatlar olabilir, cezaevi müdürleri olabilir- uzmanlar tarafından verilecek özel eğitimlerden geçirilmeli ve eğitimler dönemsel olarak tekrar edilmelidir. Çocuk cezaevleri alanında çalışan bağımsız kurumların denetimine açılmalı, özellikle baroların ve Barolar Birliğinin. Bu konuda çalışma yürüten birçok sivil toplum örgütü var, bunlara denetime açılmalıdır.

Çocuklar için hak temelli uzmanlar ve çocuk katılımıyla hazırlanacak bütüncül bir çocuk politikası oluşturulmalıdır. Bütün bunların yanı sıra bir de çocuk hakları hareketi yükseltilmelidir bu ülkede çünkü bütün bunların gerçekleşmesini sağlayabilmek ancak çocuk hakları alanında yükseltilecek sesin güçlenmesiyle olabilir.

Sunumunuz için tekrar teşekkür ediyorum.

Sorularım ve önerilerim bunlardı. Başkanın da ifade ettiği gibi eğer zamanınız yoksa yazılı olarak da cevap vererseniz seviniriz.

Teşekkür ediyorum tekrardan.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Evet, biz teşekkür ediyoruz.

Musa Bey...

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Başkanım, merhaba.

Gerçekten çok hassas bir konu, çok özel bir konu, bütün sosyal kesimleri ilgilendiren bir konu, sadece Adalet Bakanlığı'na değil. Burada bardağın boş tarafı var, dolu tarafı var. İki taraf da konuşulacak, iki taraf da masaya yatırılacak fakat gerçekten bizim ne olursa olsun burada partilerüstü bir duruş sergilememiz lazım, ne olursa olsun toplumun vicdanının sesini bu Komisyona yansıtmamız lazım. Burada bu olaylar üzerinden kavga, dövüş değil de el birliğiyle, omuz omuza bir şeyler yapabilirsek ne mutlu bize, başarabilirsek. Bir çocuğun gözyaşını dindirebilirsek, 2 çocuğumuzu kurtarabilirsek bundan daha büyük bir iş olamaz diye düşünüyorum. Bu Komisyonunda siyaseti daha çok geriye bırakıp "Biz her şeyi başaracağız, becereceğiz..." Öyle bir gücümüz yok bu Komisyonun ama ne olursa olsun, biz toplumun vicdanını bu Komisyonumuzun raporuna yansıtmamız lazım. Bunu başarabiliriz. En azından biz böyle bir tavır, böyle bir duruş bu Komisyondan çıkarabiliriz.

Benim merak ettiğim, Başkanımdan cevabını beklediğim soru şu: Hani, Türkiye'de bunlar olurken gelişmiş ülkelerle kıyasladığınızda, orasıyla bizi kıyasladığınızda oranlar ne? Tabii ki hani bunun azı çoğu olmaz ama biz de yerimizi bir bilelim yani Türkiye nerede? Yani sadece bu kötü olaylar, bu acı olaylar bizde mi oluyor veya bununla mücadelede diğer ülkelerle kıyasladığınızda biz ne kadar mesafe almışız? Bunun bir çalışması sizde var mı? Bunu bizimle paylaşırsanız seviniriz diyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Adem Bey, buyurun.

ADEM ÇALKIN (Kars) - Evet Başkanım, teşekkür ediyorum. Ben de sunumları için Adalet Bakanlığı bürokratlarımıza teşekkür ediyorum.

Musa Vekilimin dediği gibi, evet, burası, bu Komisyon çok kıymetli, çok değerli. Bir bina yükselirken demirine, çimentosuna, mühendisliğine ne kadar dikkat ediliyorsa bir ülkenin, bir dünyanın, dünyamızın oluşumunda da elbette çocuklarımızla böyle adım adım yükseliyor. Çocuklarımız dünyayı şekillendiriyor, büyüyor, gelişiyor. Bu, çok değerli, çok kıymetli.

Ben de bir başka açıdan Sayın Başkanım, dikkatimi çeken bir şeyi söylemek istiyorum. Biraz önce bazı konular konuşuldu, çocuk suçlarında artıştan bahsetti Vekilim. Bunlarda etkili olan bazı hususları da konuşmamız gerekiyor. Hiçbir aile çocuğunun şiddete bulaşmasını istemez, öğretmeni onu eğitirken elbette bu tür önlemleri alır, devletimiz bununla ilgili tedbirlerini alır ama bir şey çok dikkatimi çekiyor: Özendirici, teşvik edici bazı diziler, sinema filmleri, oyunlar maalesef çocuklarımızda yönlendirme yapıyor ve ciddi anlamda suça teşvik anlamında, rol model anlamında, suçun normalleşmesi anlamında ve taklit edilmesi anlamında büyük tahribatlar oluşturuyor. Acaba bununla ilgili bir medya denetimi veya düzenlemesiyle alakalı ne yapabiliriz? Bu da bence bizim Komisyonumuzda konuşulması gereken, irdelenmesi gereken...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Onun Komisyonu var.

ADEM ÇALKIN (Kars) - Var ama çocukları ilgilendirdiği için bizim de burada ele almamız gerektiğini düşünüyorum. Bu hususta da değerli milletvekillerimizin de katkı sunmasını ve Adalet Bakanlığımıza bu konuda bizim de en azından... Hani söyledik ya, Başkanım da söyledi, bu Komisyon kurulduğu zaman neticesinde şöyle pratiğe dönüşecek bir işe dönmesi lazım. Bu pratiklerden biri bu olabilir diye düşünüyorum. Ben bu dizilerden sonra çocukların yürüyüşlerinin, şekillerinin değiştiğini görüyorum. Bu beni çok rahatsız ediyor ki sizleri de rahatsız ediyordur. Oysa biz öyle bir toplum değiliz yani o yüzden bunu da söylemek istedim.

Hepinize çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Sorular tamamlandı.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Cengiz Aydoğdu'nun, Komisyon üyelerinden kurulu bir grubun izleyici olarak katılmak istedikleri mahkemelerle ilgili Adalet Bakanlığına yazılan yazıya Bakanlığın verdiği cevaba ve Komisyon üyelerinin konuşmalarındaki bu davalarla ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Ben bir açıklama yapmak istiyorum. Arkadaşlarımız dile getirdiler, biliyorsunuz Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinde yargılama alenidir, esas budur. Bu esasa göre hem Sıla bebeğin hem de Narin'in mahkemelerine izleyici olarak Komisyonumuz üyelerinden bir grup katılmak istedi; bunun temini için hem gerekli düzenlemelerin yapılması hem de yardımcı olunması şeklinde Adalet Bakanlığına yazdık. Adalet Bakanlığı bize cevap olarak "Diyarbakır'daki Narin davasına gidebilirsiniz ancak Tekirdağ'daki Sıla bebek davasında yasa gereği mahkemeye alamayız." dedi.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Gizlilik kararı var.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - 5271 sayılı Ceza Mahkemesi Kanunu'nun "Zorunlu kapalılık" kenar başlıklı 185'inci maddesi: "Sanık, onsekiz yaşını doldurmamış ise duruşma kapalı yapılır; hüküm de kapalı duruşmada açıklanır." Çocuğun üstün yararı şeklinde... Bunun üzerine bizim açımızdan yapacak bir şey yoktu ancak bazı Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarımız "Bu Komisyon bunun için kuruldu, gitmeliyiz." gibi düşündüler, gittiler. Mahkeme Başkanı sembolik olarak galiba 1 kişiyi aldı vesaire...

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Evet.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Bunun bilinmesini istiyorum. Burada arkadaşlarımız tabiatıyla üzülükleri için, canları sıkıldığı için tekil mahkeme kararlarıyla ilgili örnekleri getiriyorlar. Tekil kararlar her zaman yanıltıcı olur. Esasen Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu komisyonların kurulmasıyla ilgili de bir usulü ihlal edip sanki yeni bir usul ihdas ediyoruz, o da şu: Yargıya, mahkemelere intikal eden davalarla ilgili Meclis araştırması komisyonu kurulması nezaketten erkler ayrılığı, kuvvetler ayrılığı ilkesi gereğince uygun değil ama Meclisimiz bunu son zamanlarda, son yıllarda pek çok davada -Suat Bey de ifade etti- kamuoyundaki tepkilere bakarak kuruyor. Bu, bence son derece yanlış, Anayasa'mıza da aykırı. Anayasa'da çok açık ve net hüküm var: "Mahkemelerde devam eden bir dava hakkında hiç kimse mahkemeyi etkileyecek -hele bu yasama organı üyesi ise- beyanda bulunamaz, kanaat öne süremez." diye net bir hüküm var.

Ben şöyle düşünüyorum: Türkiye Büyük Millet Meclisi herhangi bir konuyu incelemeye almışsa o konu Türkiye Büyük Millet Meclisinin incelemesini, o yetkiyi gerektirecek hassasiyette olmalı. TBMM dışında kimsenin ulaşamayacağı bir konu olmalı ya da ne bileyim "Ancak Meclis bu işe bakarsa bir anlamı olur." denen bir konu olmalı. Bunu da benim kanaatim olarak arz ediyorum.

Tabiatıyla, biz mahkemelerde duyuyoruz, halkla beraberiz, mağdur olanı duyuyoruz, haksız yargılananı duyuyoruz. Onu bilmiyoruz ama mahkemenin... Burada tekil olayı konuşuyoruz. O yargılamayı ayrıca yargılamak gibi bir görevimiz yok bizim. Fakat o olayın aslına baksak belki de farklı, bizim duyduğumuz gibi değil belki, belki bizim bilmediğimiz, kanaatimizi değiştirecek o ifadeler, yargılama şekli, başka şeyler var. Onun için o konuda ben arkadaşlarımdan bunları da düşünerek, tekil olaylardan ziyade bizim Komisyonumuzun çalışma alanına, felsefesine, politikasına uygun -Şenol Hanım çok güzel ifade ettiler- orada cezasızlıkla ilgili, diğer çocuk istismarıyla ilgili, mesela zaman aşımıyla ilgili vesaire...

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Zaman aşımı!

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Bunlar, bu tür teklifler bizim Komisyonumuzu zenginleştirir, isabet derecemizi artırır ve etkililiğimizi de netice almamızı da kolaylaştırır kanaatindeyim.

Şimdi, arkadaşlarıma kısa kısa cevap verebilirsiniz; emin olmadığınız konuları, rakam gerektiren konuları yazılı olarak verebilirsiniz.

Buyurun, söz sizde.

III.- SUNUMLAR (Devam)

1.- Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı Meral Gökkaya'nın, teşkilat şeması, mevzuat ve kurumsal altyapı, çocuk adaleti alanında yürütülen çalışmalar, Adalet Bakanlığı politika belgelerinde çocuk adaleti, çocuk adaleti alanında yapılması planlanan çalışmalar ve istatistiki veriler hakkında sunumu (Devam)

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Sayın Başkanım, tekrar teşekkür ediyorum. Sayın vekillerimize de sorular için çok teşekkür ediyorum.

Öncelikle Sayın Vekilim Şenol Sunat'ın sorularından başlıyorum. "Çocuk istismarıyla ilgili yasal düzenlemeler yeterli mi sizce, cezalar caydırıcı mı?" diye sordu. Çocuk istismarıyla ilgili, ceza anlamında inanın Avrupa'da da bu çevre ülkelerde de denilebilecek şekilde en yüksek cezalar Türkiye'de. Bunun karşılaştırması, kıyaslaması yapıldı. Daha biz bu toplantıya hazırlanırken Mevzuat Genel Müdürlüğümüzde de karşılaştırma tablolarımız vardı, önceki Komisyona da biz bunu sunmuştuk ama konu çok büyük, sunum vaktini aşar diye bunları çıkardık sunumdan. Otuz-otuz iki yıla varan hapis cezaları var yani bunun üstünde bir ceza zaten bir ağırlaştırılmış müebbet var.

Şimdi, sadece cezalarla bir suçla mücadele etmeye çalışmak mümkün değil. Yani sadece cezaları arttırmak, suçu önlemeye yeterli değil. Ülkemizde işte diyelim ki kasten öldürmenin cezası idamken de kasten öldürme suçu bitmiyordu. Yani bu, tek başına cezaları arttırmak suçu önlemek için yeterli değil, başka neler yapılabilir, ona bakmak lazım. O nedenle çocuk istismarına dönük olarak 2 kez cezalar artırıldı, yeniden cezaların artırılmasıyla ilgili olarak tabii ki yüce Meclisimiz gerekli görürse bununla ilgili bir çalışma yapılır, kanunlaşır, biz de hâkim savcılar olarak bunu uygulamakla yükümlüyük. Takdir Meclisimizin.

Cezalarla ilgili yine "Zaman aşımı var mı cinsel istismar suçlarında?" dendi. Biliyorsunuz, işkence zaman aşımına tabi değil Türk Ceza Kanunu'na göre, onun dışındaki diğer suçlarda failin yaşı da dikkate alınarak, çocuk olup olmadığıyla ilgili olarak çeşitli her suç için cezai sınırlar içerisinde, karşılığında bir zaman aşımı öngörülmüş durumda.

Zaman aşımı var ama zaman aşımıyla ilgili olarak da uzatılmış zaman aşımları var. İşte, soruşturmanın açılması, iddianamenin düzenlenmesi gibi zaman aşımını uzatan faktörler de var ve yine zaman aşımına uğramamasına yönelik olarak da çalışmalarımız var. Yargı Reformu Strateji Belgemiz 23 Ocakta Külliye'de Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açıklandı, biliyorsunuz. Burada da yer verilen hedefler vardı. Burada hem istinaf hem de Yargıtay aşamasındaki dosyaların da daha hızlı sonuçlandırılması için hedef süreye yer verildi. Daha önce bununla ilgili olarak sadece ilk derece mahkemeleri için bir soruşturma ve kovuşturma süreçleriyle ilgili hedef süreler vardı, istinaf için de var. Şimdi Yargıtay için de belirli inceleme süreleri getiriliyor. Tabii, bununla ilgili olarak belki işte yeni daireler kurulması, yeni üyeler seçimi, atamalar yapılması gibi çalışmaları tabii ki Bakanlığımız ilgili birimleriyle işte hâkimler savcılar kurullarıyla, işte akademisiyle, Personel Genel Müdüğüyle çalışmaları yapacaktır. Bu aslında çok büyük bir organizasyon, sadece belirli bir suç bir yerde işlendiği zaman o suçun soruşturulması, kovuşturulması, davaya dönüşmesi, belli bir kararla sonuçlanması, o soruşturma ya da işte KYOK kararı verilmesinde itiraz süreçlerinin gözden geçirilmesi ya da davaya dönüştü, bir karar verildi, beraat ya da mahkûmiyet, orada tarafların bu karardan mutlu olmayıp, kendilerince mutmain olmayıp bir sonraki kanun yolu aşamasına başvurusu gibi süreçler var. Karar verildiği zaman ilk derecede bitmiyor; itiraz, istinaf, Yargıtay yolları açık. O nedenle bu süreçler hep bunu getiriyor. Evet, zaman aşımına uğrayan dosyalar olabilir, vardır muhakkak ama çocuklarla ilgili suçlar açısından şunu söyleyebilirim: Hem SSÇ açısından -biraz önce sunumda da söylemiştim- hem mağdurlar açısından avukatla ve vekille temsil zorunluluğu var. Bunun dışında, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın da vekille takip etme yükümlülüğü var kadına karşı şiddet, çocuğa karşı şiddet, istismar suçlarında. Onlar da etkin şekilde illerde bu dosyaları takip ediyorlar; çocuklarla ilgili bakım, barınma tedbiri -bazı münferit olaylardan da bahsedildi- yurda alma, bakım tedbirine başvurma gibi tedbirleri alıyorlar.

Tabii, şimdi, birçok olaydan bahsedildi, beraat verilen ya da Yargıtayda farklı değerlendirilen ya da Yargıtay aşamasında olan; her bir dosyanın içindeki delilleri biz bilemiyoruz, şimdi burada verilen örnekler doğru da olabilir, yanlış da olabilir ya da mahkemeler ya da daireler önlerindeki dosyadaki delile göre karar vermek durumundalar. Hâkim ve savcılar Anayasa'mız gereği görevlerinde ve kararlarında kanunlara ve vicdanlarına göre karar veriyorlar ve dosyadaki delil durumuyla da bağlılar. Biraz önce sunumda da söyledim, özellikle çocuk izlem merkezlerinin ve adli görüşme odalarının önemini biz bu nedenle çok dikkate sunmak istiyoruz. Bazen cinsel suç dosyalarında eğer üzerinden zaman da geçtiyse fiziksel bulgu elde edilemeyebiliyor. Her cinsel istismar dosyası fiziksel bulgu bırakmayabiliyor. İşte "basit cinsel istismar" dediğimiz, dokunmayla sürdürülen, gerçekleştirilen eylemler var. Zaten çoğu cinsel suçlarımız -genelgede de belirttik- bire bir işlenen, çocukların yaşı küçükse, mağdurun, özellikle korkutulan, annesine, babasına, kardeşine zarar vermekle korkutulan, üzerinden zaman geçen, çocuğun unuttuğu, ayrıntı veremediği bazı şeylerin aydınlatılamadığı olabiliyor. Yani hâkim ve savcılar asla bir istismarcıyı ya da şiddet failini koruma taraftarı değil ama o kararın altına imza attığınızda vicdanen ona sizin de kani olmanız gerekiyor. Ben yargılama aşamasında da bulundum, hep Bakanlıkta görev almadım, benim ilk görev yerim ağır ceza mahkemesiydi, ağır ceza üyesiydim. Önümüze gelen cinsel istismar dosyalarından hiç unutamadığım dosyalar var benim de. İnanın, hem soruşturma aşamasında hem kovuşturma aşamasında somut delil bulmakta en zor olan dosyalar cinsel istismar dosyaları. Sonradan ortaya çıktığında onu toparlamak çok zor. O nedenle biz AGO'da ve ÇİM'de alınan ifadelerin çok değerli olduğunu düşünüyoruz, psikososyal tarafla da desteklenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

İstatistik verileriyle ilgili sorularınız olmuştu, onları ben şimdi burada ezbere söyleyemem ama yazılı olarak hangilerini istiyorsanız kayıtlara da geçmiştir, onlarla ilgili iletebiliriz size.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Yazılı verirsiniz.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Yine "Çocuklara yönelik alternatif çözümler ya da suça sürüklenmesinin önlenmesine ilişkin çalışmalarınız var mı?" dendi. Ben hem çalışmalarımızdan bahsettim biraz önce sunumda, mükerrer suçluluğun önlenmesiyle ilgili olarak. Bu projenin yürümediği yerlerde de biz -Aile Bakanlığı koordinasyonunda çocuk kurulları, koordinasyon kurulları var- il ve ilçe düzeyinde bunları yapıyoruz. Yine, tekrar tekrar suça bulaşan çocuklarla ilgili neler yapılabilir, onları da çalışıyoruz.

Yine, yaş, cinsiyet kırımlarını, eğitim durumlarını sordunuz; onları UYAP'ın el verdiği ölçüde çekip iletebiliriz.

Yine "AİHM kararları ve AYM kararları dikkate alınıyor mu?" diye sordunuz. Elbette ki aslında AGO ve ÇİM'lerin ortaya çıkması, çocukların müdafiyale temsil edilmesi gibi birçok karar AİHM tarafından verilen ihlal kararları sonucunda ceza mevzuatımıza ve Ceza Muhakemesi Kanunu'muza işlendi. Elbette biz verilen ihlal kararlarından, diğer ülkelerle ilgili verilen kararlardan da öğreniyoruz.

"Çocuk mahkemelerinin işleyişiyle ilgili çalışmalarınız var mı?" dediniz. Çocuk mahkemelerinde biraz önce bahsettiğim organizasyon çalışma gibi çalışmamız var. İşte, cübbesiz çıkmayla ilgili de bir çalışmamız oldu geçmiş dönemde, yasa şeyine dönüşmedi ama elbette çalışmalarımız var Sayın Vekilim.

Yine, CT'yle ilgili soruları toplu olarak birazdan genel müdürüm cevaplayacak.

Sayın Vekilim Sema Hanım -Sema Silkin, Denizli- çocuk suçluluğu ve cinsel suçlarla ilgili olarak siz de cezasızlık vurgusu yaptınız, belli vakalardan da örnekler verdiniz. Yine bununla ilgili de söyleyebileceğim şey... Yargılama aşaması devam eden dosyalarla ilgili burada bir şey söylemem çok doğru olmaz ama somut deliller eğer mahkûmiyete yeter derecede değilse istinaf aşamasında, Yargıtay aşamasında farklı kararlar çıkabiliyor. Burada da sonucu beklemek lazım. Her iki tarafın da vekille temsil edildiğini, Aile Bakanlığı tarafından da önemli davaların takip edildiğini tekrar dikkatinize sunmak istiyoruz.

Sayın Vekilimiz Suat Özçağdaş'ın soruları olmuştu, o da belli vakalardan bahsetti. Yine "Hâkimler ve Savcılar Kuruluyla ilgili olarak verilen kararlar denetleniyor mu?" dedi. Biz bu komisyon için özel çalışma yapmadık ama Kadına Şiddet Komisyonu için mesela zamanında tedbir kararları alınmayan, şiddete maruz kalmasına sebep olunan dosyaları tek tek o zaman incelemiştik sayısal anlamda; hangisi, ne ceza almış ya da almış mı almamış mı, hepsine bakmıştık. Benzer bir çalışmayı bunun için de yapabiliriz. Hâkim ve savcılar elbette mahkemelerde kanunlara ve vicdanlarına göre karar veriyorlar ama o kadar özgür değiller yani söylemek istediğim şey, yine de kanunla bağlılar. Eğer bir ihmalleri, bir gecikmeleri varsa bununla ilgili disiplin soruşturmasına da daha ileri bir şey varsa adli soruşturmaya da tabii ki tabi olabilirler. Bunun dışında kararları yönünden de kanun yolu incelemelerine tabi tutulacaklar.

Sayın Başkanımız da ifade etti, zorunlu kapalılık var. Suça sürüklenen eğer çocuksa, davada yargılanan kişi çocuksa, o dosyalarda dışarıdan birisini mahkemeye sokmak kanunen yasaklanmış olduğu için mahkeme o şekilde karar vermiştir diye düşünüyorum. Zatiâliniz zaten Sıla bebeğin duruşmasına girebilmişsiniz.

Yine, çocuklarla ilgili olarak, MESEM'lerde başlarına gelen, aslında "iş kazası" diye tanımlayabileceğimiz kazalarla ilgili olarak da hem bu kazalarda Aile Bakanlığının bunu takip etmesi mümkün hem avukatla takip etmemiz mümkün. Zaten hayatını kaybetme gibi bir durum varsa olay daha ciddi bir noktaya gelmiştir; organ ve uzuv kaybında

da aynı şey geçerli. Bu vakayla ilgili bir şey diyemiyorum ama gerekli bilirkişi raporları, iş güvenliği uzmanlarından değerlendirmeler alıp yargılama yapılmıştır, yapılmadıysa da kanun yolu incelemesinde bu eksiklikler gündeme gelir diye düşünüyorum.

Sayın Vekilimiz Nermin Yıldırım -isimlerinizi yanlış söylüyorsam kusura bakmayın lütfen- "Deprem bölgesinde yapılan çalışmalar var mı?" diye sordu. Biz, deprem olduktan hemen sonra sahaya çıkıp kadına şiddet ve çocuk istismarı ya da çocuğa şiddet ya da diğer kurumlarla iş birliği anlamında neler yapabiliriz diye 11 ilde, ilçelere kadar, teşkilatımızın olduğu her yerde tüm birimlerimiz sahaya çıkıp çalışmalarımızı yaptık ve buralarda alınması gereken tedbirlerle ilgili olarak hem nöbetçi, orada geçici savcıların görevlendirilmesinde hem sonrasında hem de depremden bir yıl sonra tekrar sahada ne, nasıl gidiyor diye çalışmalarımızı yaptık. Bu çalışmalarda baro temsilcilerinden STK'lere, yine İçişleri ve İçişlerinin Emniyet ve Jandarma birimlerine kadar birçok kuruma da yer verdik; çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Hizmet noktasında fiziksel mekânların iyileştirilmesiyle ilgili olarak da çalışmalarımız oldu.

IBAN hırsızlığı ve dolandırıcılığıyla ilgili genel müdürümün ekleyeceği bir şey vardı.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MURAT ÇETİNKAYA - Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın vekilimizin söylediği hususla ilgili yeni bir yargı paketi çalışmamız var. Bu konuda bize de iletilen oldukça sorun geldi. Bu konuda çalışmalarımız devam ediyor. Olgunlaştığında. arzlarımızı yaptığımızda yüce Meclisimizin takdirine arz edeceğiz.

Bir diğer husus da konutta ve geceleyin infaz hususunda da çalışmalarımız devam ediyor. Yine, olgunlaştığında yüce Meclisimizin takdirine arz edeceğiz, arz etmeyi umuyoruz.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Çocuklar için mi?

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Hamile kadınlar...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MURAT ÇETİNKAYA - Hamile kadınlar, çocuklar...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Küçük çocuğu olanlar dahil.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Küçük çocuğu olanlar...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Teşekkür ederiz.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Teşekkür ediyorum sayın vekilimize de.

Yine, Elif Esen Vekilimizin soruları vardı. "Burada cezaların caydırıcılığı ve çocukları koruyucu tedbirlerin alımıyla ilgili iş birliği hâlinde çalışmalar yapılıyor mu?" diye sordular. Cezaların caydırıcılığı noktasında yüksek cezalar -az önce de dediğim gibi- kanunda mevcut ama tek başına suçu önlemeye yeterli değil. İş birliği konusunda bence, evet, daha fazla iş birliği yapmak lazım çünkü... Ama bunu söylerken de şunu tekrar göz önüne sunmak istiyorum: Adalet Bakanlığı sonuç bakanlığı Sayın Bakanımızın da sıkça söylediği gibi. Yani bir suç işlendikten sonra, bir ihbar yapıldıktan sonra, ortada bir ihmal, istismar oluştuğundan sonra, bir şiddet meydana geldikten sonra devreye giriyor ama biz tekrarının önlenmesi için yine de sorumluyuz. Hatta çocuklarla, kadınlarla ve aile içi şiddetle ilgili olarak, şiddet olmasa bile, ihtimal bile olsa yani istismar ihtimali veya şiddet ihtimali olduğunda da hem Çocuk Koruma Kanunu'nda hem de 6284 sayılı Kanun'da gerekli tedbirler var, mahkemelere ve savcılıklara verilmiş. Biz bu nedenle bunlara özel soruşturma büroları, tedbir mahkemeleri ve çocuk mahkemeleri belirledik ki bu iş daha hızlı, daha iş birliği hâlinde ve daha etkin bir şekilde yürüsün. O nedenle, iş birliğini artırmak gerektiği... Hâlihazırda hem bizim danışma kurullarımız var sahada hem de Aile Bakanlığının kurulları var. Buradaki çalışmaların da spesifik ve kişi bazlı, vaka bazlı yürütülmesi gerektiğini düşünüyorum ben de.

Bundan başka, uyuşturucu madde kullanımıyla ilgili "meth" kullanımıyla ilgili eleştirileriniz var. Evet, uyuşturucu madde maalesef kanayan bir yara çünkü hem yetişkinlerde hem de çocuklarda uyuşturucu madde kullanımı oldukça yoğun bir şekilde devam ediyor. Bununla ilgili tedavi süreçlerini daha iyi değerlendirmek lazım. Çocuk Koruma Kanunu'nda şöyle bir şey var, 6284'te de biz aynı şeyi görüyoruz: Zorlama konusunda hâkimin elinde bir kısım sıkıntılar var. Mesela, sulh hukuk mahkemesinde yatarak tedaviye karar verilebiliyor; yine, suç işleyen bir kişi ise ve hem ruh sağlığıyla ilgili sıkıntısı varsa hem de madde bağımlılığıyla ilgili sıkıntılar varsa üçer haftalık aralıklarla yatış kararı verilip tedavileri yapılabilir ama tedbir olarak, bir suça karışmadan önce "Benim çocuğum madde kullanıyor." denildiğinde burada kapasite artırımına gitmek lazım, çok ciddi psikososyal destek sağlamak lazım çünkü kişinin kendi kararı olmayan bir tedavi süreci... Sağlık Bakanlığı bunu hep söylüyor, uluslararası sözleşmelerde de var, hastanın tedaviyi kabul etmesi gerekiyor, hastayı tedaviye zorlamak tek başına yeterli olmuyor. Kişi kendi istemediği sürece davranış değişikliğine sebep olmak cezalarla da sizin almak istediğiniz

psikososyal yöntemlerle de çok zor; çok büyük bir iş birliği gerekiyor ve çok donanımlı, bu alanda özel eğitilmiş ekiplerin yaygın bir şekilde sahaya girmesi gerekiyor diye düşünüyorum.

Yine, bundan başka, Sayın Vekilimiz Kamuran Tanhan Beyefendi'nin de soruları olmuştı, CTE'yle ilgili soruları olmuştı. Anne yanında kalan çocuk sayısı ile ilgili, suça sürüklenen çocuklarla ilgili yazılı da cevaplar verebiliriz.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Takdir sizin.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Efendim, vaktiniz varsa cevaplayabilirim ama biraz uzun olur.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Yazılı cevaplayın o zaman.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Tamam, biz yazılı cevaplayalım.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - CTE'yi ilgilendiren başlıkları yazılı olarak cevaplandıralım.

"Cezaevleri baronun, sivil toplum kuruluşlarının denetimine açılmalı." denildi. Zaten bir kısım denetimlere açık, onları da belirtecektir diye düşünüyorum.

Sayın Vekilimiz Musa Küçük'ün bir sorusu olmuştı "Türkiye ile gelişmiş ülkeler arasında bir kıyaslama mevcut mu ve bununla ilgili çalışmalarınız var mı, paylaşabilir misiniz?" dediler. Bununla ilgili konu bazlı, konu konu birçok çalışma var ama bütüncül olarak çocuk suçluluğuyla ilgili biz toparlayıp size yazılı olarak iletelim isteriz ama işte, istismar mağduru çocuklarla ilgili, suça sürüklenen çocuklarla ilgili, belli suçlara ilişkin karşılaştırma tablolarımız var.

Bundan başka, yine, Adem Çalkın Vekilimizin medya ve basının şiddet üzerindeki rolüyle ilgili yorumu ve talepleri olmuştı. Aslında, biz de Bakanlık olarak değişik vakalarda da... Şimdi "diziler" denildi, diziler ve gündüz kuşağı bence bu alanda çok etki ediyor.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Bu sizin konunuz değil, bitirin siz.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Bizim konumuz değil ama etkisi olduğunu düşünüyorum.

Bundan başka, atladığım bir şey umarım yoktur.

Bu şekilde Başkanım.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Çok teşekkür ediyoruz.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Eksik kalanları cevaplıyorsunuz.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Eksikleri yazılı cevaplayalım.

TÜRKAN ELÇİ (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Buyurun.

TÜRKAN ELÇİ (İstanbul) - Öncelikle, özür dileyerek başlamak isterim konuşmama.

Benim farklı bir komisyonda bulunmam gerekiyordu, bu nedenle toplantıya gecikmeli katıldım. Sizin nasıl bir sunum yaptığınızı bilemiyorum, içeriği hakkında da bilgim yok fakat bizim uzun süreden beri Komisyonda sürekli kafa yordığımız bir mevzu var. En önemli şeylerden biri, çocukların suç oranındaki artışın ne gibi sebeplere bağlandığı yönünde bütün partiler olarak hepimiz bir araya gelip kafa yorarak bir sonuca ulaşmaya çalışıyoruz. Yani bu suç oranının artışında birden fazla sebebin olacağını takdir edersiniz ki hepimiz farklı farklı sebeplere bağlayabiliriz.

Benim sadece bir konu ilgimi çekiyor, bununla ilgili bilgim de olmadığı için ben bu soruyu sormak isterim. Hepimizin bildiği gibi, biz çok yakın bir süre önce Covid-19 pandemi dönemini geçirdik, önemli bir dönemdi. Bir toplumun suç oranını da etkileyebilme anlamında soracağım buradaki soru: Bildiğimiz gibi, o dönemde cezaevlerinde yer sıkışıklığı nedeniyle ve hastalığın yayılmasını önlemek amacıyla tedbiren salıverilmeler olmuştı ama ben bir veri olarak ulaşmaya çalıştığımda kaç çocuğun -özellikle çocukları konuştuğunuz için- salıverildiğiyle ilgili sayıya ulaşamıyorum, onunla ilgili sayıyı da merak ediyorum. Salıverildikten sonraki dönem bunlar tekrar geri döndüler mi? Dönmedilerse ne gibi bir rehabilitasyon sürecinden geçirildiler, nasıl bir toplumsal destek aldılar; bununla ilgili de bilgi alamıyoruz. Eğer bunu bana yazılı olarak sunarsanız ben çok memnun olurum.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL - Yazılı olarak cevaplayalım, araştırılmaya ihtiyacı var.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Peki, teşekkür ediyoruz.

Adalet Bakanlığından gelen arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyoruz, çalışmalarında kolaylıklar diliyoruz.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Teşekkür ederiz Başkanım.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Komisyon üyesi arkadaşlarımıza da...

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Başkanım, bir sorumuz olacak Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Suat Özçağdaş'ın, geçtiğimiz hafta Komisyon Başkanlığına verdikleri dilekçeye ilişkin açıklaması

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Geçtiğimiz hafta içerisinde bir dilekçe vermiştik Komisyon Başkanlığımıza. Biz isimlerini verdiğimiz, görevlerini verdiğimiz bu kişilerin dinlenmesini çok önemsiyoruz. Bu konuyla ilgili olarak kararınızın ne yönde olacağını da merakla bekliyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Cengiz Aydoğdu'nun, İstanbul Milletvekili Suat Özçağdaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Sizin gibi düşünüyorum, çağıracağız onları yani önümüzdeki günlerde...

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Tamam ama zamanımız çok azaldı.

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Zaman azaldı Sayın Başkan.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Bir ayımız var, önümüzdeki hafta olabilir veya sonraki hafta olabilir ama çağıracağız, ben de istiyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.17